

MAATALOUDEN TALOUDELLISEN  
TUTKIMUSLAITOKSEN  
TIEDONANTOJA N:o 19

---

*THE AGRICULTURAL ECONOMICS  
RESEARCH INSTITUTE, FINLAND  
RESEARCH REPORTS, No. 19*

# AJANKOHTAISTA MAATALOUSEKONOMIAA

ERI TUOTANTOSUUNTAAN HARJOITTAVIEN  
KIRJANPITOTILOJEN TALOUDESTA

HELSINKI 1973

Maatalouden taloudellinen  
tutkimuslaitos

TIEDONANTOJA N:o 19

The Agricultural Economics  
Research Institute, Finland

RESEARCH REPORTS No, 19

AJANKCHTAISTA MAATALOUSEKONOMIAA

Eri tuotantosuuntaa harjoittavien  
kirjanpito-tilojen taloudesta

Matias Torvela      Heikki Järvelä

Helsinki 1973

ISBN 951-9199-00-4

## S i s ä l l y s

	Sivu
1. Viljelmien jakaminen eri tuotantosuuntiin	1
2. Eri tuotantosuuntien väliset erot Etelä-Suomen alueella vuosina 1959-72.	3
A. Maatalouden kokonaistuotto	"
B. Maatalouden liikekustannus	5
C. Taloudellinen tulos	7
3. Kirjanpitolviljelmien tulokset tuotanto- suunnittain vuonna 1971	12
A. Etelä-Suomen alue	"
B. Sisä-Suomen alue	26
C. Etelä-Pohjanmaan alue	33
D. Pohjois-Suomen alue	39
E. Yhteenveto	42

## 1. Viljelmien jakaminen eri tuotantosuuntiin

Oloissamme täysin erikoistuneita eli vain yhtä ainoata tuotetta tuottavia viljelmiä on hyvin harvoja. Tästä syystä tuotantosuuntien välisten erojen tarkastelu on suoritettava sellaisten viljelmien kesken, jotka ovat verraten pitkälle erikoistuneita ja jotka tuottavat yhden päätuotteen ohella jossain määrin myös muita tuotteita. Maataloustuotanto erikoistuessaankin usein edellyttää verraten monipuolista tuotantotoimintaa. Mikäli erikoistutaan esimerkiksi maidon tai joidenkin muiden kotieläintuotteiden tuottamiseen, edellyttää se normaalitapauksessa intensiivistä rehutantoa ja täten hyvinkin monipuolista tuotantoa. Usein kotieläinviljelmien arvostelu rajoitetaan vain eläintuotantoa koskevaksi, vaikka rehun tuotanto ja muu maataloustuotanto liittyy erottamattomasti eläintuotantoon ja täten mm. eri kasvien viljelyn onnistuminen tai epäonnistuminen heijastuu eläintuotannosta saatavista tuloksista. Tämä riippuvuussuhde tekee eri tuotteita tuottavien viljelmien tarkastelun verraten monitahoiseksi ja tulokset eivät ole yksiselitteisiä.

Tuotantosuuntien muodostaminen on tässä yhteydessä suoritettu maatalouden kokonaistuoton koostumuksen perusteella. Tuotantosuunnat on määritelty sen perusteella mikä osuus jollakin tuotteella tai tuoteryhmällä on maatalouden kokonaistuoton muodostumisessa. Eräs mahdollisuus tuotantosuuntien arvostelussa olisi käyttää lähtökohtana mm. pellon käyttöä eri kasveille. Tämä sopii tietenkin kasvinviljelypuolella, joskin kaikkien kasvien kohdalla yksistään viljelyala ei ole riittävä arvioitaessa niiden merkitystä viljelmällä. Eri kasvien sadot joko rehuyksikköinä tai kiloina eivät ole toisiinsa verrattavissa mm. siitä syystä, että niiden tuotantokustannukset ja niiden arvo kiloa tai peltihehtaaria kohti ovat eri suuruusluokkaa. Samoin mm. ihmistyön ja pääoman käytön suhteen eräät tuotteet eivät ole keskenään vertailukelpoisia. Arvosteltaes-

sa viljelmillä harjoitettua tuotantoa kokonaistuoton muodostumisen perusteella eri tuotteiden osuus tulee esille tuotteen arvon perusteella. Kokonaistuoton laskemistavasta johtuu, että tuotto muodostuu ns. lopputuotteiden arvosta ja täten viljelmällä tuotetut eläinten rehut tulevat tuottona sen eläintuotteen kohdalla, minkä tuottamiseen ne on käytetty. Täten viljelmällä harjoitettu tuotantosuunta on monitahoinen ja kokonaistuoton muodostumisen ohella olisi huomioitava myös pellon käyttö eri kasveille, ostorehut, ihmistyön käyttö eri tuotteiden tuottamiseen jne.

Viljelmät on jaettu tässä selvityksessä ensin kahteen pääryhmään, kotieläinviljelmiin ja kasvinviljelyviljelmiin, sen perusteella kumman tuoton osuus kokonaistuotossa on ollut suurempi.

K o t i e l ä i n v i l j e l m ä t on jaettu alaryhmiin seuraavasti:

Maitotalousviljelmiin on luettu sellaiset, joilla maidosta ja muusta nautakarjatuotosta saatu tuotto on ollut yli 60 %. Lisäksi maitotalousviljelmiä on tarkasteltu kahtena ryhmänä, ts. sellaisia (I), joilla nautakarjatuotto on vähintään 80 % kokonaistuotosta ja toiseksi sellaisia (II), joilla nautakarjatuoton osuus on ollut 60 - 80 % kokonaistuotosta. Maitotalousviljelmillä nautakarjatuotto valtaosalta muodostuu maidon tuotosta ja vähäisessä määrin nautanlihasta saadusta tuotosta ja muusta nautakarjatuotosta.

Sikatalousviljelmiin on luettu sellaiset kotieläinviljelmät, joilla sikataloudesta saatu tuotto on ollut vähintään 35 % kokonaistuotosta. Sikataloudesta saatu tuotto muodostuu joko sianlihan tuotannosta tai porsastuotannosta. Sikatalousviljelmillä harjoitetaan muutakin tuotantoa, kuten ryhmittelyperusteet osoittavat.

Muina kotieläinviljelminä on tarkasteltu edellä mainittuihin ryhmiin kuulumattomia sekamuotoisia kotieläinviljelmiä.

K a s v i n v i l j e l y v i l j e l m ä t on jaettu kahteen alaryhmään. Viljaviljelmiksi on luettu ne viljelmät, joiden leipäviljatuotto (ruis ja vehnä) on vähintään 35 % kokonaistuotosta. Muina kasvinviljelyviljelminä on tarkasteltu niitä sekamuotoisia kasvinviljelyviljelmiä, jotka eivät kuulu edellä mainittuun ryhmään.

## 2. Eri tuotantosuuntien väliset erot Etelä-Suomen alueella vuosina 1959-72.

### A. Maatalouden kokonaistuotto

Eri tuotantosuuntaa harjoittavia kirjanpitolviljelmiä on luonnollisesti runsaimmin maan etelä-osissa ja tästä syystä tällä alueella on ollut mahdollista seurata niiden kehitystä myös useamman vuoden aikana. Puutteena on mainittava, ettei erikseen ole voitu tarkastella mm. naudanlihan, perunan, juurikasvien, rehuviljan yms. tuotantoa. Seuraavassa on esitetty maatalouden kokonaistuotto, liikekustannus ja taloudellinen tulos vuosilta 1959, 1968 ja 1970-72. Omina ryhminä on seurattu maitotalous-, sikatalous- ja leipäviljaviljelmiä. Maitotalousviljelmät ovat verraten pitkälle keskittyneet maidontuotantoon ja monessa suhteessa edustavat tavanomaista maataloutta. Sikatalousviljelmillä erikoistumisen ohella harjoitetaan muutakin maataloustuotantoa. Näillä viljelmillä sikataloudesta saatava tuotto on vähintään 35 % kokonaistuotosta ja kotieläintaloudesta saatava tuotto on yli 50 % kokonaistuotosta, kuten edellä mainittiin. Täten siis eräissä tapauksissa näillä viljelmillä voi olla jossain määrin maidontuotantoa, juurikasvien tai leipäviljan viljelyä. Liiketulokset eri tuotantosuunnista on esitetty erikseen 10-20, 20-30 ja yli 30 ha:n suuruusluokista. Koska erikoistuneita alle 10 ha:n viljelmiä ei ole ollut joka vuosi riittävästi, ei tuloksia näiltä pienemmiltä viljelmiltä ole voitu esittää.

Yleispiirteenä tuotosta voidaan todeta, että sikataloutta runsaammin harjoitettaessa on päästy suurimpaan kokonaistuottoon peltihehtaaria kohti. Esim. vuonna 1972 kokonaistuotto näillä viljelmillä on ollut noin 3 700 - 4 600 mk ha-kohti, määrän vaihdellessa eri kokoisilla viljelmillä. Samana aikana maitotalouteen erikoistuneet ovat saaneet kokonaistuottoa noin 2 000 - 2 350 mk ha-kohti. Leipäviljaan erikoistuttaessa kokonaistuotto on ollut yleensä alhaisin eli keskimäärin 1 500 - 1 900 mk ha-kohti (taul.1). Myöhempanä tässä selvityksessä on esitetty yksityiskohtaisesti kokonaistuoton rakenne eri tuotantosuuntaryhmissä vuonna 1971.

Kokonaistuoton suuruuteen ja kehitykseen vaikuttavat ratkai-  
sevasti kehitys sato- ja tuotostasossa sekä tuotteiden hintojen  
kehitys. Lehmien keskituotos ja keskimääräinen ry-sato Etelä-  
Suomen alueen kirjanpito viljelmillä ovat mainittuina vuosina ol-  
leet seuraavat:

	Lehmien keskituotos kg	Keskim. ry/ha
1959	3959	2312
1968	4600	3099
1970	4635	3355
1971	4743	3627
1972	5028 (e)	3699 (e)

Vastaavasti tärkeimpien tuotteiden hintakehitys kyseisenä aikana  
on ollut seuraava:

	Tuottajahintojen kehitys suhdelukuina					
	1959	1968	1970	1971	1972	1973(I-VI)
Maito (sis. aluetuen)	57	100	99	104	116	123
Naudanliha	44	100	120	130	152	183
Sianliha	67	100	109	116	123	128
Leipävilja	81	100	102	102	101	104

Kyseisistä tuotteista naudanlihan tuottajahinta on noussut vuodes-  
ta 1968 lähtien selvästi nopeimmin eli vuoteen 1972 mennessä noin  
50 %. Maidon ja sianlihan tuottajahinnat ovat nousseet samana aika-  
na 16-23 % ja leipäviljan tuottajahinta noin 1-2 %.

Taul. 1. Maatalouden kokonaistuotto Etelä-Suomen alueella, mk/ha

Suuruus- luokka ja tuot.suunta	Viljelmien luku		1968	1970	1971	1972
	1968-72	1959 <sup>1)</sup>				
10-20 ha						
Maitotal.vilj.	I 37-48	958	1702	1788	2024	2352
"	II 33-102	1009	1693	1778	2055	2324
Sikatal.vilj.	14-21	1043	2400	3688	4208	4621
Leipäviljavilj.	5-10	(765)	1286	1552	1583	1462
20-30 ha						
Maitotal.vilj.	I 11-24	894	1413	1792	2024	2219
"	II 17-45	828	1555	1566	1891	1997
Sikatal.vilj.	15-21	909	2864	3534	4495	4462
Leipäviljavilj.	8-17	(879)	1453	1591	1936	1936
yli 30 ha						
Maitotal.vilj.	I 4-8	789		1650	1949	2023
"	II 13-34		1527	1794	1806	2241
Sikatal.vilj.	8-12	913	2710	3215	3456	3693
Leipäviljavilj.	24-56	(700)	1370	1514	1639	1584

#### B. Maatalouden liikekustannus

Maatalouden liikekustannusten kehitys eri tuotantosuuntaa harjoittavilla viljelmillä Etelä-Suomen alueella on esitetty taulukossa 2. Liikekustannuksen rakenne eri tuotantosuunnissa käy ilmi myöhemmin. Todettakoon vain, että liikekustannus on yleensä suurin sikataloudessa, missä tuotto on muodostunut korkeimmaksi. Liikekustannus esim. vuonna 1972 on ollut näillä sikatalousviljelmillä noin 3 000 - 4 200 mk riippuen viljelmän koosta. Maitotalousviljelmillä ovat liikekustannukset olleet keskimäärin noin 2 000 - 2 700 mk ja leipäviljantuotantoon erikoistuttaessa 1 250 - 1550 mk ha-kohti.

1) Vuotta 1959 koskevat tiedot tarkoittavat suuruusluokkia 10-15 ha, 25-35 ha ja 35-50 ha.



Taul. 2. Maatalouden liikekustannus Etelä-Suomen alueella, mk/ha

Suuruus- luokka ja tuot.suunta		1959	1968	1970	1971	1972
10-20 ha						
Maitotal.vilj.	I	870	1833	1998	2224	2666
"	II	887	1789	1887	2213	2498
Sikatal.vilj.		924	2268	3390	3635	4176
Leipäviljavilj.		650	1091	1333	1338	1439
20-30 ha						
Maitotal.vilj.	I	778	1474	1920	2087	2290
"	II	672	1498	1689	1923	2101
Sikatal.vilj.		761	2493	3159	4008	3830
Leipäviljavilj.		(587)	1174	1331	1476	1557
yli 30 ha						
Maitotal.vilj.	I	691	-	1590	2019	1988
"	II		1358	1699	1736	2084
Sikatal.vilj.		674	2251	2879	2758	3084
Leipäviljavilj.		(485)	1028	1202	1234	1250

Liikekustannuksen kehitykseen vaikuttaa tuotantovälineiden käyttömäärien ohella tapahtunut hintakehitys. Esim. vuodesta 1968 vuoteen 1972 maatalouspalkat ovat nousseet 68 %, koneiden ja kaluston käyttöön liittyvät hinnat 31 % ja rakennusten käyttöä kuvaavat hinnat 39 %. Ostorehujen hinnat ko. aikana ovat nousseet 8 %. Vuoden 1972 jälkeen on hintojen nousu ollut vieläkin voimakkaampaa, kuten ilmenee oheisista luvuista.

Eräiden kustannustekijöiden kehitys,

	1959	1968	1970	1971	1972	1973
Maatalouspalkat	44	100	120	139	168	197 (X)
Kone- ja kal. kustannus ind.	68	100	109	120	131	142 (I-VI)
Rakenn.kustannusind.	60	100	114	125	139	153 ( " )
Rehujen hinnat	63	100	101	103	108	130 (I-III)
Väkilann.hinnat	70	100	100	100	104	112 (I-VI)

C. Taloudellinen tulos

Taloudellisen tuloksen kehitystä on arvosteltu maatalousylijäämän ja kannattavuuskertoimen avulla. Maatalousylijäämä on se osa kokonaistuotosta, mikä on käytettävissä korvaukseksi viljelijäperheen maataloustyölle ja koroksi maatalouteen sijoitetuille pääomille. Koska sitä laskettaessa ei ole otettu kustannuksina velkojen korkoja eikä veroja, on maatalousylijäämästä suoritettava vielä velkain korot ja verot. Kannattavuuskerroin ilmaisee suhdelukuna miten paljon viljelijäperhe on saanut korvausta työstä arvioituun palkkaan nähden ts. siihen palkkaan nähden, joka on samana aikana maksettu palkkaväelle. Samalla suhdeluku osoittaa kuinka paljon on jäänyt pääomien koroksi käypään korkokantaan nähden. Käypänä korkoprosenttina kannattavuustutkimuksessa on käytetty viime vuosina 5 %.

Taul. 3. Taloudellinen tulos Etelä-Suomen alueella

a. Maatalousylijäämä, mk/ha

Suuruus- luokka ja tuot.suunta		1959	1968	1970	1971	1972
10-20 ha						
Maitotal.vilj.	I	530	600	574	691	765
"	II	552	645	618	713	840
Sikatal.vilj.		552	766	1127	1446	1539
Leipäviljavilj.		(380)	501	532	530	447
20-30 ha						
Maitotal.vilj.	I	299	452	426	611	728
"	II	382	535	423	566	610
Sikatal.vilj.		326	816	860	1059	1296
Leipäviljavilj.		(473)	557	566	776	731
yli 30 ha						
Maitotal.vilj.	I	285	-	319	215	476
"	II		344	275	280	375
Sikatal. vilj.		394	592	514	917	883
Leipäviljavilj.		(318)	457	439	548	488

b. Maatalouden kannattavuuskerroin

Suuruus- luokka ja tuot.suunta		1959	1968	1970	1971	1972
10-20 ha						
Maitotal.vilj.	I	0.88	0.61	0.56	0.60	0.57
"	II	0.91	0.67	0.65	0.65	0.67
Sikatal.vilj.		0.91	0.86	0.97	1.21	1.06
Leipäviljavilj.		(0.89)	1.02	1.06	1.11	0.74
20-30 ha						
Maitotal.vilj.	I	0.93	0.63	0.55	0.66	0.68
"	II	1.01	0.78	0.55	0.69	0.63
Sikatal.vilj.		0.99	1.13	1.09	1.15	1.28
Leipäviljavilj.		(1.46)	1.17	1.04	1.45	1.26
yli 30 ha						
Maitotal.vilj.	I	0.88	0.91	0.62	0.40	0.68
"	II	0.88	0.91	0.67	0.65	0.81
Sikatal. vilj.		1.36	1.53	1.11	1.89	1.55
Leipäviljavilj.		(1.44)	1.58	1.40	1.64	1.35

Taloudellisen tuloksen kehityksestä voidaan todeta, että esim. vuonna 1959 eri tuotantosuuntien väliset erot useissa ryhmissä olivat pienemmät kuin viime vuosina. Merkillepantavaa on, että kaikissa suuruusluokissa maitotalousviljelmien taloudellinen tulos oli vuonna 1959 suhteellisesti parempi kuin 1970-luvulla. Kaikissa esitetyissä suuruusluokissa kannattavuuskerroin maitotalousviljelmillä oli vuonna 1959 noin 0.90 kun se viime vuosina on ollut yleensä 0.60-0.70. Vuoden 1972 luvut osoittavat, että taloudellinen tulos maidontuotantoon erikoistuttaessa on hieman parantunut edelliseen vuoteen verrattuna.

Kirjanpito viljelmien tulokset osoittavat, että erikoistuttaessa voimakkaammin sikatalouteen tai leipäviljanviljelyyn, on yleensä päästy parempaan tulokseen työtuntia kohti laskien kuin maidontuotannossa. Mikäli tulosta arvostellaan kokonaistyötulon perusteella maidontuotantoon erikoistuneilla (vrt.taul.4) työtulo muodostuu siedettäväksi suuresta ihmistyötarpeesta johtuen. Esim. vuonna 1972 maatalousylijäämä 10-20 ha:n maitotalousviljelmillä on

ollut 765-840 mk/ha ja leipäviljan viljelyyn erikoistuttaessa 447 mk: Sikatalousviljelmillä ihmistyönkäyttö ha-kohti on ollut samaa suuruusluokkaa kuin maidontuotannossa ja maatalousylijäämä on ollut noin 1 500 mk/ha. Samana vuonna yli 30 ha:n viljelmillä maatalousylijäämä ha-kohti on ollut samalla tasolla sekä maidontuotannossa että viljaviljelyssä eli noin 400 - 500 mk/ha. Sikatalouteen erikoistuneet ovat saaneet maatalousylijäämäksi vastaavasti yli 800mk/ha.

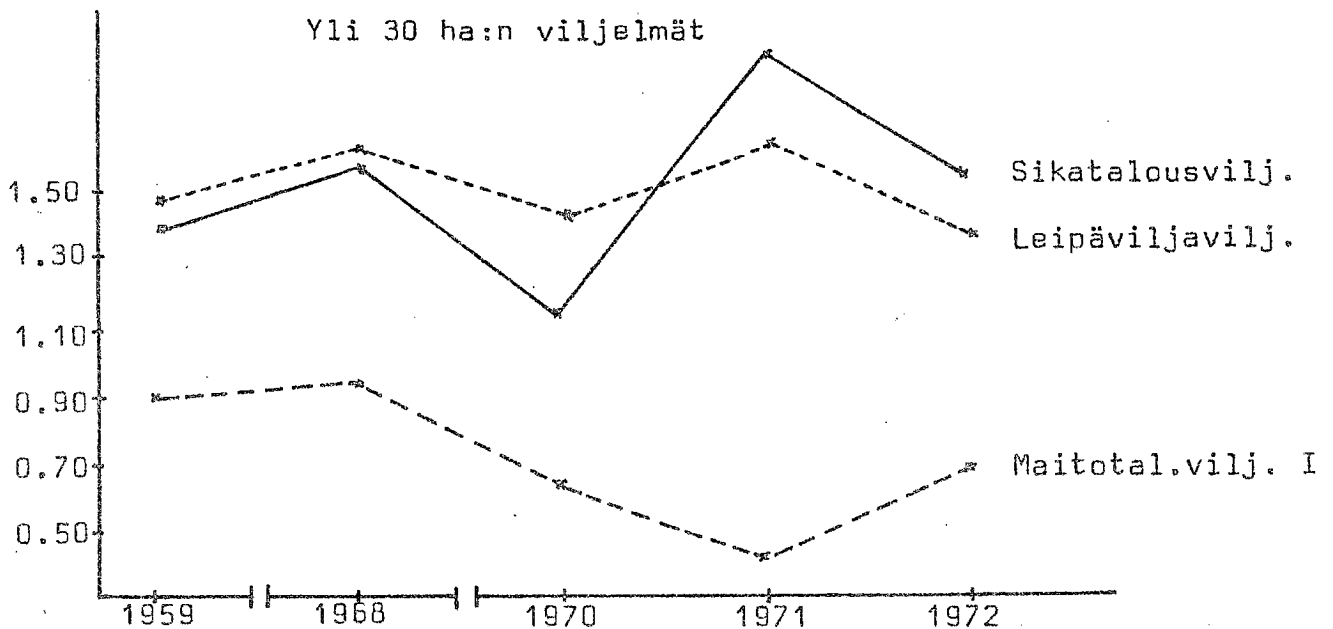
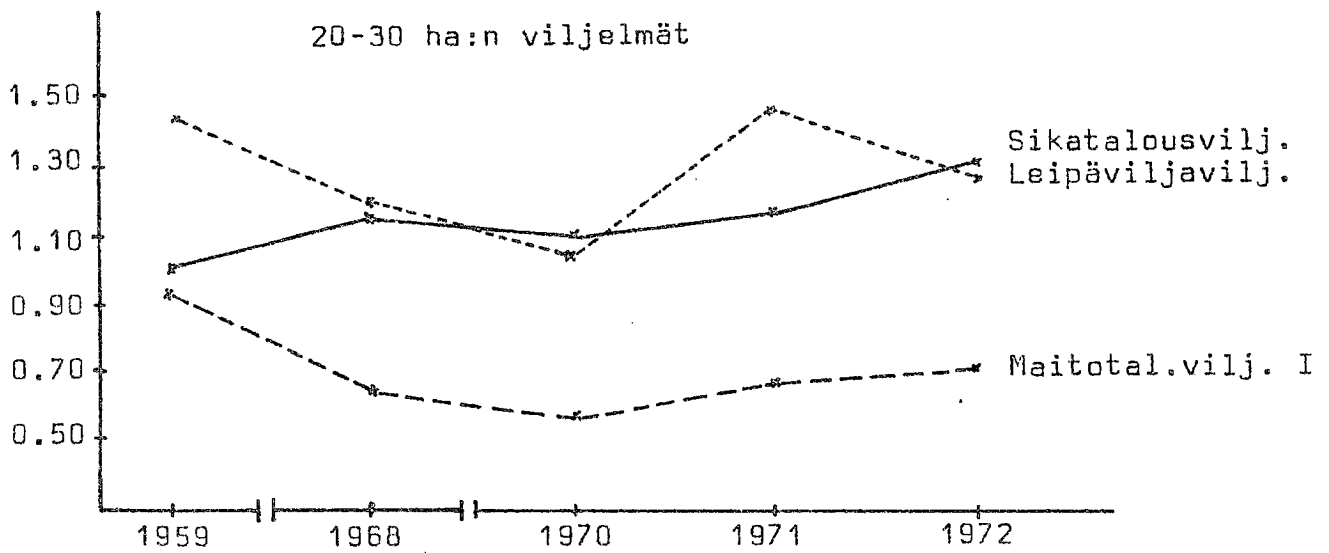
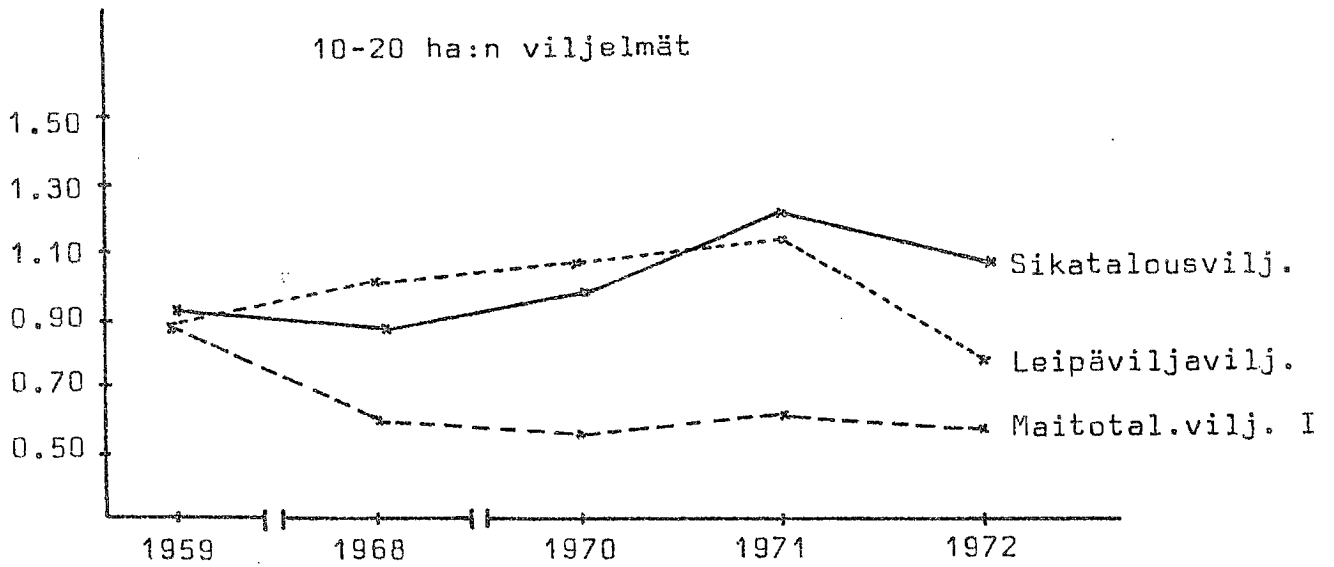
Tulokset osoittavat, että taloudellisen tuloksen vaihtelut eri vuosien kesken sikatalouteen ja leipäviljanviljelyyn erikoistuttaessa ovat olleet suuremmat kuin maidontuotannossa. Samoin näyttää siltä, että tulokset vuonna 1972 ovat sikatalouteen ja leipäviljanviljelyyn erikoistuttaessa alentuneet edelliseen vuoteen verrattuna (vrt. kuvio 1). Kuitenkin luvut osoittavat, että maidontuotantoon erikoistuttaessa on jääty alhaisempaan tulokseen kuin sikatalouteen ja viljanviljelyyn erikoistuttaessa. Vaikka naudanlihan tuotanto sivutuotteena vaikuttaa osittain maitotalousviljelmien talouteen, se ei ole korjannut tilannetta tuottajahinnan voimakkaasta noususta huolimatta. Edelleen on todettava, että erikoistuttaessa sikatalouteen myös velkaisuus kasvaa selvästi. Kun yleensä velkaisuus kirjantoviljelmillä on viime vuosina ollut 14-16 % on se sikatalouteen erikoistuttaessa ollut 20-25 %. Koska tarkastelun kohteena olevat viljelmät vaihtelevat osittain vuosittain, tuloksissa havaittavista eroista osa johtuu myös tästä syystä.

Taul. 4. Viljelijäperheen työn käyttö Etelä-Suomen alueella, t/viljelmä

Suuruus- luokka ja tuot.suunta		1959	1968	1970	1971	1972
10-20 ha						
Maitotal.vilj.	I	4709	4175	3934	3934	3965
"	II	4165	4351	3730	3729	3742
Sikatal. vilj.		4016	3943	3952	3611	3775
Leipäviljavilj.		2338	1783	1438	1123	1472
20-30 ha						
Maitotal.vilj.	I	3930	5005	4193	4735	4598
"	II	4560	4546	4416	4094	4205
Sikatal. vilj.		3686	4259	3917	4095	3884
Leipäviljavilj.		3531	2777	2435	2292	2020
yli 30 ha						
Maitotal.vilj.	I	3853	-	3725	3099	3971
"	II		2950	2635	2500	2372
Sikatal. vilj.		4330	2354	2440	2984	3039
Leipäviljavilj.		2594	2084	1944	1963	1952

Keväällä 1973 nostettiin maidon hintaa 6 pennillä litralta eli noin 9 %, leipäviljan hinta nousi myös jonkin verran eli 3-4 p kilolta, kun otetaan huomioon vehnän markkinoimismaksun poisjääminen ja rukiin hinnan nousu 4 p:llä. Naudanlihan tavoitehintaa nostettiin markalla ja sianlihan 57 pennillä. Nähtäväksi jää miten mainitut toimet ja yleensä hintojen kehitys ovat vaikuttaneet tuloksiin vuonna 1973. Näiden perusteella on vaikea päätellä taloudellisen tuloksen kehitystä, sillä kustannuspuolella on tapahtunut huomattavia muutoksia kuluneen vuoden aikana.

Kuvio 1. Kannattavuuskertoimen kehitys Etelä-Suomen alueella



3. Kirjanpitolviljelmien tulokset tuotantosunnittain  
vuonna 1971.

A. Etelä-Suomen alue

Tilivuonna 1971 oli kannattavuustutkimuksessa mukana Etelä-Suomen alueella 414 viljelmää. Ne jakaantuivat eri tuotantosuntiin ja suuruusluokkiin maatalousmaan muunnetun alan perusteella seuraavasti:

Tuotanto- suunta	Viljelmien luku				Yhteensä
	I-IIsl (-10ha)	III sl (10-20ha)	IV sl (20-30ha)	V-VI sl (yli 30ha)	
Maitotalousvilj. I	8	41	17	4	70
" II	27	42	22	17	108
Sikatalousvilj.	7	14	15	11	47
Muut kotieläinvilj.	12	21	16	20	69
Leipäviljaviljelmät	(1)	5	9	28	43
Muut kasvinviljelyvilj.	6	20	13	38	77
Yhteensä	61	143	92	118	414

Alle 10 ha:n viljelmät

Valtaosa alle 10 ha:n viljelmistä kuuluu kotieläintaloutta harjoittavien ryhmiin. Ainoastaan 7 viljelmällä kasvinviljelytuotto ollut kotieläintuottoa suurempi. Eri kasvien suhteellista viljelylaajuutta koskevista luvuista nähdään, että kauran ja sekaviljan osuus on huomattavan korkea kaikissa tuotantosunnissa. Tässä ryhmässä sikatalousviljelmillä on ohran viljelyala huomattavan suuri ja maidontuotantoa harjoittavilla on nurmiala ollut yli puolet peltoalasta. Satotulokset po. vuonna ovat viimeksi mainituilla selvästi keskitasoa alhaisemmat kuten koko alueellakin keskimäärin. (Taul. 5 ja 6).

Maatalousomaisuuden alaryhmistä eri tuotantosunnissa mainittakoon, että kasvinviljelyviljelmillä koneiden ja kaluston arvo on 800 mk/ha, mikä on huomattavasti muita korkeampi ja talousrakennusten arvo lähes 800 mk/ha, on sitä vastoin alhaisempi

kuin muissa ryhmissä. Koko maatalousomaisuuden arvo on korkein sikatalousviljelmillä eli noin 6150 mk ja kaikkien tämän suuruusluokan viljelmien vastaava keskiarvo noin 4800 mk hehtaaria kohden. Tarkasteltaessa velkaantumisasastetta näillä pienillä viljelmillä havaitaan sen olevan selvästi alhaisemman kuin keskimäärin koko tutkimusalueella ja samoin sen vaihtelu on vähäinen. Velkojen osuus varoista vaihtelee eri tuotantosuunnissa noin 5 - 12 %:iin.

Selvästi voimaperäisintä on tuotantotoiminta ollut sikatalousviljelmillä, joilla maatalouden kokonaistuotto on ollut noin 4360 mk/ha ja vastaavasti muissa ryhmissä: maitotalousviljelmien I-ryhmässä 2600 mk ja II-ryhmässä 2130 mk, muut kotieläinviljelmät 2520 mk sekä muut kasvinviljelyviljelmät 2140 mk. Liikekustannuksesta muodostaa työkustannus suurimman erän lukuun ottamatta sikatalouteen erikoistuneita, joilla tarvikekustannus on hieman työkustannusta suurempi johtuen pääasiassa huomattavan suuresta ostorehujen käytöstä.

Maatalouden antamasta taloudellisesta tuloksesta, on todettavissa, että maatalousylijäämä on korkein sikatalousviljelmillä, noin 1580 ja alhaisin sekamuotoisilla kasvinviljelyviljelmillä noin 680 mk/ha. Vastaavat luvut muissa tuotantosuunnissa ovat: maitotalousviljelmien I-ryhmässä noin 1070 mk ja II-ryhmässä noin 900 mk, sekä muut kotieläinviljelmät noin 680 mk. Mikäli tulosta arvostellaan kannattavuuskertoimen avulla, osoittaa se tässä ryhmässä, että maidontuotantoon erikoistuneet ovat saaneet po. vuonna vähän yli 50 % tavoitteeksi asetetusta palkasta ja koroksi on jäänyt noin 2,5 % maatalouspääomille. Sellaiset viljelmät, joilla on erikoistuttu sikatalouteen ovat antaneet parhaimman taloudellisen tuloksen eli lähes 90 % tavoitteista. Kuitenkin on todettava, että näillä viljelmillä tuotanto on muutoinkin ollut voimaperäistä. Liikeylijäämä on jäänyt negatiiviseksi muissa tuotantosuunnissa paitsi sikataloudessa, jossa keskimäärin on hiukan jäänyt korkoa maatalouteen sijoitetuille pääomille, kun oman perheen työlle on laskettu käyvän palkkatason mukainen palkka.



Taul. 5 Etelä-Suomi, alle 10 m.ha (I-II) tv. 1971

	Maitotalous- vilj.		Sika- tal. vilj.	Muut koti- eläin- vilj.	Leipä- vilja- vilj.	Muut kas- vin- vilj. vilj.	Kes- ki- mä- rin
	I	II					
Viljelmien luku kpl	8	27	7	12	1	6	61
Maatal.maata muunn. ha/vilj.	7,53	7,96	7,32	6,83		6,20	7,34
<u>Pellon käyttö % peltoalasta</u>							
Ruis	1,2	0,5	-	0,9			0,6
Vehnä	1,0	2,6	8,7	3,6		0,6	3,6
Ohra	8,5	9,2	37,1	6,7		25,2	13,1
Kaura ja sekavilja	26,9	28,9	23,6	43,4		28,4	30,5
Peruna	2,3	2,6	3,5	3,1		0,9	2,6
Sokerijuurikas	1,0	1,9	1,1	4,7		14,4	3,2
Muut juurikasvit	0,1	0,5	0,8	0,7		2,1	0,6
Nurmi	57,3	52,3	23,1	33,1		21,4	43,4
Kesanto	0,4	0,4	0,5	1,4		4,5	0,9
Muu peltoala	1,3	1,1	1,6	2,4		2,5	1,5
<u>Sadot kg/ha</u>							
Ruis	971	3305	-	1324			2150
Syysvehnä	-	2058	-	1400			1805
Kevätvehnä	2100	2526	3772	3009		3750	3176
Ohra	3331	2870	3450	3129		3181	3173
Kaura	2809	2926	3747	2832		3089	2977
Peruna	24053	18517	19571	20976		23125	20000
Sokerijuurikas	21407	25399	40975	28059		37852	31014
Heinä	5575	4511	4588	4092		3044	4601
Sato keskimäärin ry/ha	3061	2955	4256	3281		4851	3341
<u>Maatalousomaisuus mk/ha</u>							
Varastot	351	409	585	496		417	437
Kotieläimet	1245	976	1247	790		102	933
Koneet ja kalusto	636	502	579	449		800	542
Taloustrakennukset	1106	1014	1670	1255		790	1132
Salaojitukset yms.	114	163	470	205		89	194
Maa	1472	1616	1602	1600		1646	1595
Yhteensä	4924	4680	6153	4795		3844	4833
Varat mk/vilj.	86636	78764	89447	72002		80335	79226
Velat "	4736	9559	9723	4542		7096	7612
Velat % varoista	5,4	12,1	10,9	6,3		8,8	9,6
Lehmiä vuoden alussa kpl/vilj.	5,63	4,48	1,43	1,92		-	3,26
Sikoja yht. " "	0,13	1,33	42,14	1,25		-	5,69
Kotieläimiä yht. " ny/vilj.	8,79	7,68	11,69	6,75		0,72	7,31
Maitotuotos kg/lehmä/v	5099	4270	5234	5510		-	4665

Taul. 6 Etelä-Suomi, alle 10 m.ha (I-II) tv. 1971

	Maitotalous- vilj.		Sika- tal. vilj.	Muut koti- eläin vilj.	Leipä- vilja- vilj.	Muut kasvin- vilj.- vilj.	Keski- mää- rin
	I	II					
Maatal.rahatulot mk/vilj.	17625	15118	29565	16099		12123	16845
Maatal.rahamenot "	10205	10180	21023	10704		7732	11189
niistä uudist. "	1146	2954	1981	432		1168	1885
<u>Maatal.kokonaistuotto</u>							
Maitotalous mk/ha	1638	1130	457	592		-	924
Nautakarja "	602	411	133	255		119	350
Siat "	5	82	2775	129		30	384
Siipikarja "	2	34	-	670		-	143
Muut eläimet "	11	14	3	24		8	14
Kotieläintuotto yht. "	2258	1671	3368	1670		157	1815
Ruis "	7	11	-	0		0	6
Vehnä "	1	25	185	29		10	48
Ohra "	27	24	219	14		279	66
Kaura ja sekavilja "	38	43	75	104		310	79
Peruna "	23	28	90	32		13	34
Juurikasvit "	28	70	65	186		778	144
Muu kasvinviljely "	12	63	144	257		179	110
Kasvinvilj.tuotto yht."	136	264	778	622		1569	487
Muu tuotto "	221	195	211	225		418	227
Kokonaistuotto yht. "	2615	2130	4357	2517		2144	2529
<u>Liikekustannus mk/ha</u>							
Maksetut palkat	21	40	70	23		77	41
Vilj.perh.arv.palkka 1)	1770	1524	1514	1410		742	1468
Työkustannus yhteensä	1791	1564	1584	1433		819	1509
Ostorehut	395	180	1087	659		90	393
Ostolannoitteet	165	170	206	178		293	185
Muu tarvikekustannus	186	158	309	208		268	199
Tarvikekustannus yhteensä	746	508	1602	1045		651	777
Kone- ja kalustokustannus	253	294	394	281		387	305
Rakennuskustannus	290	226	351	248		229	258
Muu liikekustannus	232	156	361	236		123	203
Liikekustannus yhteensä	3312	2748	4292	3243		2209	3052
Kasvinviljelytyöt it/ha	143	136	109	131		137	132
Kotieläintal.työt "	329	275	275	228		26	253
Muut juoks.työt yht."	43	50	69	51		41	51
Maatal.juoks.työt yht."	515	461	453	410		204	436
niistä:							
vilj.perh.miehet it/ha	300	233	270	250		143	240
" naiset "	212	210	162	157		56	183
" lapset "	0	3	-	0		1	2
Maat.juoks.tr. työt t/ha	36	34	36	32		32	34
Liikeylijäämä mk/ha	- 697	- 618	65	- 726		- 65	-523
Maatalousylijäämä "	1073	905	1579	684		677	945
Kannattavuuskerroin	0.53	0,51	0.87	0.41		0.72	0.55

1) sisältää myös johtotyön arvon

## 10 - 20 ha:n viljelmät

Pellon käyttöä ja satotuloksia osoittavat luvut 10-20 ha:n viljelmillä ovat lähes samat kuin alle 10 ha:n suuruusluokassa. Keskimääräiset rehuyksikkösadot ovat tässäkin maitotalousviljelmillä alhaisimmat. Maatalousomaisuuden arvot ovat suunnilleen saman suuruisia kuin edellisessä suuruusluokassa. Sikataloutta harjoitettaessa on pääomaa sidottu maatalouteen eniten ja vastaavasti vähiten leipäviljaviljelmillä, joita tässä tosin on mukana vain viisi. Velkaantumisaste 10-20 ha:n viljelmillä on korkeampi ja sen vaihtelu eri ryhmissä suurempi kuin alle 10 ha:n suuruusluokassa. Esimerkiksi sikatalousviljelmillä/velkojen/osuus varoista on keskimäärinkin lähes 25 %. (Taul. 7 ja 8).

Maatalouden kokonaistuotto pinta-alayksikköä kohden on useimmissa tuotantosuunnissa alhaisempi kuin alle 10 ha:n ryhmissä. Kokonaistuoton erot eri tuotantosuuntien välillä ovat sen sijaan samansuuntaiset kuin edellisessä suuruusluokassa vaihdellen noin 1580 markasta (leipäviljavilj.) 4200 markkaan (sikatalous). Työkustannus on suhteellisen tasainen eri tuotantoa edustavissa ryhmissä lukuun ottamatta leipäviljaan erikoistuneita, joilla se on vain noin kolmannes koko suuruusluokan keskitasosta, eli 300 mk/ha. Lisäksi on merkille pantavaa, että työkustannus on tässä huomattavasti pienempi kuin edellisessä suuruusluokassa.

Maatalousylijäämä on korkein sikatalousviljelmillä noin 1500 mk/ha, mikä on suunnilleen kaksinkertainen verrattuna maitotalousviljelmien vastaaviin tuloksiin. Ero kuitenkin tasoittuu merkittävästi, kun huomioidaan sikatalouden suuremmat velat, joiden korot on maksettava maatalousylijäämästä. Myös tässä ryhmässä kannattavuuskertoimen mukaan maidontuotantoon erikoistuneet ovat antaneet alhaisimman tuloksen, kerroin 0,60 - 0,65. Sikatalouteen ja leipäviljan tuotantoon erikoistuneilla kannattavuuskerroin on ollut yli 1. Liikkeylijäämä on jäänyt negatiiviseksi vain maitotalousviljelmillä I eli - 200 mk ja II-ryhmässä noin - 160 mk hehtaaria kohden. Vastaavat arvot muissa tuotantosuunnissa ovat: sikatalousviljelmät noin 570 mk, muut kotieläinviljelmät 36 mk, leipäviljaviljelmät 245 mk sekä muut kasvinviljelyviljelmät noin 190 mk.

Taul. 7 Etelä-Suomi, 10-20 m.ha (III) tv. 1971

	Maitotalous- vilj.		Sika- talous- vilj.	Muut koti- eläin- vilj.	Leipä- vilja- vilj.	Muut kasvin- vilj.- vilj.	Kes- ki- mää- rin
	I	II					
Viljelmien luku kpl	41	42	14	21	5	20	143
Maatal.maata m.ha/vilj.	15.22	14.69	14.60	14.93	15.00	15.79	15.04
<u>Pellon käyttö %</u>							
Ruis	1.1	1.7	1.9	0.6	-	3.6	1.6
Vehnä	1.4	5.6	4.8	9.8	55.6	11.4	7.5
Ohra	11.4	12.0	28.8	17.7	-	25.7	15.8
Kaura ja sekavilja	25.1	27.5	33.2	30.4	17.2	23.8	26.9
Peruna	1.5	1.6	1.1	2.3	0.4	3.7	1.9
Sokerijuurikas	0.0	2.6	0.8	2.1	-	10.8	2.7
Muut juurikasvit	0.6	0.3	0.0	0.5	-	0.3	0.4
Nurmi	57.1	46.4	28.7	34.9	10.3	13.2	40.1
Kesanto	0.6	0.8	0.5	1.0	9.7	3.5	1.4
Muu peltoala	1.2	1.5	0.2	0.7	6.8	4.0	1.7
<u>Sadot kg/ha</u>							
Ruis	2007	2675	2233	2255	-	2552	2431
Syysvehnä	3914	3051	2875	2218	3242	2693	2905
Kevätvehnä	2020	2673	2681	2444	3056	2559	2678
Ohra	2901	3479	3284	3344	-	3079	3207
Kaura	2876	2963	3411	2960	3376	2752	2960
Peruna	19512	20010	18879	22840	17038	22451	21008
Sokerijuurikas	23684	24443	27744	25617	-	31415	28685
Heinä	4383	4133	4169	3924	3389	4149	4193
Sato keskim. ry/ha	3004	3208	3926	3260	3483	4271	3400
<u>Maatal.omaisuus mk/ha</u>							
Varastot	378	458	828	432	486	554	481
Kotieläimet	930	841	1195	693	161	213	763
Koneet ja kalusto	616	498	682	687	461	628	595
Taloustrakennukset	1254	913	1668	984	640	576	1036
Salaojitukset yms.	204	223	377	248	424	213	241
Maa	1678	1652	1670	1572	1653	1799	1671
Yhteensä	5060	4585	6420	4616	3825	3983	4787
Varat mk/vilj.	148672	137330	150047	122818	139916	136890	139725
Velat "	19496	16000	37252	23941	13733	16164	20193
Velat % varoista	13.1	11.7	24.8	19.5	9.8	11.8	14.5
<u>Vuoden alussa:</u>							
Lehmiä kpl/vilj.	8.29	6.60	2.71	3.48	1.00	0.90	5.25
Sikoja yht. "	0.07	3.14	80.93	4.00	-	1.20	9.62
Kotieläimiä yht.ny/vilj.	12.39	11.74	26.87	16.62	2.95	3.88	12.72
Maitotuotos kg/lehmä/v	4739	4843	4295	4850	4368	5802	4797

Taul. 8 Etelä-Suomi, 10-20 m.ha (III) tv. 1971

	Maitotalous- vilj.		Sika- talous vilj.	Muut koti- eläin- vilj.	Leipä- vilja- vilj.	Muut kas- vin- vilj.- vilj.	Kes- ki- mää- rin
	I	II					
Maatal.rahatulot mk/vilj.	27779	27630	60139	41558	25159	31156	33307
Maatal.rahamenot "	20118	18805	47055	33620	14817	25789	24960
niistä uudist. "	4853	3591	9645	7440	1818	9231	5837
<u>Maatal.kokonaistuotto</u>							
Maitotalous mk/ha	1344	1971	428	557	127	126	842
Nautakarja "	449	367	152	273	31	123	309
Siat "	8	140	3063	164	-	25	361
Siipikarja "	6	34	30	1079	83	82	187
Muut eläimet "	4	7	1	49	3	4	11
Kotieläintuotto yht. "	1811	1619	3674	2122	244	360	1710
Ruis "	9	24	24	5	-	54	21
Vehnä "	17	72	78	116	926	145	103
Ohra "	39	66	59	127	-	283	96
Kaura ja sekavilja "	33	47	170	105	173	152	83
Peruna "	19	18	27	35	5	143	39
Juurikasvit "	0	84	33	102	-	470	112
Muu kasvinviljely "	4	8	27	47	76	281	57
Kasvinvilj.tuotto yht. "	121	319	418	537	1180	1528	511
Muu tuotto "	92	117	116	119	159	166	119
Kokonaistuotto yht. "	2024	2055	4208	2778	1583	2054	2340
<u>Liikekustannus mk/ha</u>							
Maksetut palkat	93	113	97	67	15	97	93
Vilj.perh.arv.palkka 1)	891	871	873	758	285	520	789
Työkustannus yhteensä	984	984	970	825	300	617	882
Ostorehut	230	212	1218	769	47	99	372
Ostolannoitteet	175	189	200	193	214	260	198
Muu tarvikekustannus	142	160	245	190	265	200	176
Tarvikekustannus yht.	547	561	1663	1152	526	559	746
Kone- ja kalustokust.	268	282	406	379	228	372	315
Rakennuskustannus	232	211	306	213	171	179	221
Muu liikekustannus	193	175	290	173	113	134	183
Liikekustannus yhteensä	2224	2213	3635	2742	1338	1861	2347
Kasvinviljelytyöt it/ha	84	90	61	64	37	83	79
Kotieläintal.työt "	185	179	193	148	28	48	153
Muut juoks.työt yht. "	21	28	26	19	14	23	23
Maatal.juoks.työt yht. "	290	297	280	231	79	154	255
niistä:							
vilj.perh.miehet it/ha	150	143	147	138	54	102	136
" naiset "	108	110	99	75	21	42	90
" lapset "	1	1	1	1	-	1	1
Maat.juoks.tr.työt t/ha	27	24	25	23	16	26	25
Liikeylijäämä mk/ha	- 200	- 158	573	36	245	193	- 7
Maatalousylijäämä "	691	713	1446	794	530	713	782
Kannattavuuskerroin	0.60	0.65	1.21	0.80	1.11	0.99	0.76

1) sisältää myös johtotyön arvon

## 20 - 30 ha:n viljelmät

Tarkasteltaessa pellon käyttöä 20-30 ha:n suuruusluokassa havaitaan kotieläin- ja kasvinviljelyviljelmien välillä selviä eroja eri kasvien viljelylaajuudessa. Ensiksi mainituilla viljellään luonnollisesti enimmäkseen rehukasveja. Suurimmat erot ovatkin juuri nurmi- ja kaura-aloissa. Ohran ala on samansuuruinen sekä sika- että muilla kasvinviljelyviljelmillä. Jälkimmäisessä ryhmässä viljellään myös jossain määrin mallas- ja siemenohraa. Keskimääräinen rehuyksikkösato on tässäkin suuruusluokassa jäänyt maitotalousviljelmillä alhaisimmaksi. Maatalousomaisuuden arvot hehtaaria kohden eri ryhmissä ovat samaa suuruusluokkaa kuin aikaisemmin esitetyissä suuruusluokissa lukuun ottamatta sikatalousviljelmiä, joilla se on erittäin suuri eli 6900 mk/ha. Tämä johtuu paitsi kotieläinomaisuuden suuruudesta myös siitä, että näillä on talousrakennusten arvo erityisen korkea. Rakennuksia on uudistettu merkittävästi, johon viittaa myös huomattavan korkea velkaantumisaste, sillä velkojen osuus varoista keskimäärin on 30 %. (Taul. 9 ja 10).

Kokonaistuotto pinta-alayksikköä kohden eri tuotantosuintien kesken vaihtelee tässä suuruusluokassa verraten vähän ollen noin 2000 mk. Poikkeuksena ovat sikatalousviljelmät, joilla se on yli kaksinkertainen eli noin 4500 mk. Liikekustannus vaihtelee noin 1500 mk:sta (leipäviljavilj.) 4000 mk:aan (sikatalousvilj.). Sikataloudessa nostavat kustannuksia erityisesti ostorehut mitkä ovat olleet lähes 1800 mk/ha. Ostorehukustannus kotieläintalouden muissa ryhmissä vaihtelee noin 190 mk:sta 300 mk:aan. Työmenekki ja siitä johtuen työkustannus kotieläintalouden eri ryhmissä vaihtelee verraten vähän. Sen sijaan kasvinviljelyviljelmillä ne ovat edellisiä selvästi pienemmät. Taloudellisesta tuloksesta tässäkin suuruusluokassa on todettavissa, että pääasiassa maidontuotantoa harjoittavilla viljelmillä kannattavuuskerroin on ollut 0,66 - 0,69. Parhaimpaan tulokseen ovat päässeet leipäviljan viljelyyn erikoistuneet. Myös sikatalouteen erikoistuneet ja sekamuotoiset kasvinviljelyviljelmät ovat saaneet kannattavuuskertoimeksi yli yhden.

Maatalousylijäämä vaihtelee hehtaaria kohden noin 570 mk:sta (maitotalousvilj. II) 1060 mk:aan (sikatalousvilj.). Tässä suuruusluokassa liikeylijäämä on jäänyt negatiiviseksi vain maitotalousryhmissä ja niissäkin alijäämä on vähäinen, eli noin 30-60 mk hehtaaria kohden. Sika- ja leipäviljaviljelmillä liikeylijäämä on korkein eli 460 - 480 mk.

Taul. 9 Etelä-Suomi, 20-30 m.ha (IV) tv. 1971

	Maitotalous- vilj.		Sika- talous- vilj.	Muut koti- eläin- vilj.	Leipä- vilja- vilj.	Muut kas- vinvilj. vilj.	Kes- ki- mä- rin
	I	II					
Viljelmien luku kpl	17	22	15	16	9	13	92
Maatal.maata m.ha/vilj.	24.42	24.03	25.54	25.43	25.90	25.64	25.00
<u>Pellon käyttö %</u>							
Ruis	0.5	2.1	1.1	3.3	4.4	3.2	2.3
Vehnä	2.2	5.5	6.2	7.3	54.8	10.9	11.1
Ohra	12.1	10.8	34.5	21.6	4.4	34.5	19.7
Kaura ja sekavilja	23.5	29.6	26.4	26.4	15.0	16.5	24.0
Peruna	0.9	0.9	1.3	3.5	3.9	3.3	2.1
Sokerijuurikas	0.4	0.9	3.4	3.5	1.4	9.6	3.0
Muut juurikasvit	0.3	0.1	0.0	0.0	0.0	0.1	0.1
Nurmi	55.1	45.4	23.6	32.5	12.2	18.2	33.9
Kesanto	0.8	1.9	2.0	1.0	3.6	3.3	1.9
Muu peltoala	4.2	2.8	1.5	0.9	0.3	0.4	1.9
<u>Sadot kg/ha</u>							
Ruis	2678	2638	2549	2535	2714	2682	2631
Syysvehnä	3152	3179	2969	2545	3697	2990	3158
Kevätvehnä	2318	2920	2235	2950	3397	3171	3209
Ohra	2884	3042	3066	3138	3209	3543	3182
Kaura	3043	3057	3346	3039	3258	3164	3126
Peruna	18268	19089	18733	17623	31766	25301	22412
Sokerijuurikas	23797	28112	28024	31633	31212	32682	31013
Heinä	4804	4054	4406	4312	3096	4485	4288
Sato keskim. ry/ha	3244	3020	3939	3561	3985	4666	3666
<u>Maatal.omaisuus mk/ha</u>							
Varastot	346	338	550	451	475	717	464
Kotieläimet	960	723	1473	576	123	228	732
Koneet ja kalusto	830	844	929	720	975	843	847
Taloustrakennukset	1175	775	1864	764	645	742	1008
Salaojitukset yms.	183	253	398	181	416	369	285
Maa	1575	1583	1698	1688	1741	1749	1660
Yhteensä	5069	4516	6912	4380	4375	4648	4996
Varat mk/vilj.	237048	247490	268880	195897	200434	260927	237371
Velat "	40024	33377	80775	38178	23161	21179	40445
Velat % varoista	16.9	13.5	30.0	19.5	11.5	8.1	17.0
<u>Vuoden alussa:</u>							
Lehmiä kpl/vilj.	12.59	10.27	4.53	7.19	1.78	1.62	7.17
Sikoja yht. "	2.18	2.09	172.00	7.88	-	1.62	30.54
Kotieläimiä yht.ny/vilj.	19.77	16.21	62.75	14.81	3.15	6.97	21.63
Maitotuotos kg/lehmä/v	4680	4481	4680	4689	3997	5038	4598

	Maitotalous- vilj.		Sika- talous- vilj.	Muut koti- eläin- vilj.	Leipä- vilja- vilj.	Muut kasvin- vilj.- vilj.	Kes- ki- mää- rin
	I	II					
Maatal.rahatulot mk/vilj.	48960	41895	132923	47117	44433	54097	60923
Maatal.rahamenot "	39852	33333	108436	36395	30051	35388	47285
niistä uudist. "	13527	8532	11620	11848	6701	8193	10308
<u>Maatal.kokonaistuotto</u>							
Maitotalous mk/ha	1372	1021	457	671	138	134	710
Nautakarja "	389	274	134	264	32	92	219
Siat "	35	75	3174	168	69	25	593
Siipikarja "	8	20	0	120	16	78	40
Muut eläimet "	1	10	-	23	15	47	15
Kotieläintuotto yht. "	1805	1400	3765	1246	270	376	1577
Ruis "	8	25	14	46	66	54	32
Vehnä "	27	85	102	97	1039	185	191
Ohra "	33	74	222	193	50	477	168
Kaura ja sekavilja "	45	116	120	80	139	149	105
Peruna "	9	12	30	91	183	88	57
Juurikasvit "	11	31	130	148	70	464	131
Muu kasvinviljely "	5	17	16	25	29	112	31
Kasvinvilj.tuotto yht."	138	360	634	680	1576	1529	715
Muu tuotto "	81	131	96	72	90	157	105
Kokonaistuotto yht. "	2024	1891	4495	1998	1936	2062	2397
<u>Liikekustannus mk/ha</u>							
Maksetut palkat	61	168	134	99	44	137	113
Vilj.perh.arv.palkka 1)	674	598	572	513	316	326	525
Työkustannus yhteensä	735	766	706	612	360	463	638
Ostorehut	296	190	1799	189	78	102	453
Ostolannoitteet	187	179	241	200	220	246	208
Muu tarvikekustannus	138	134	252	148	190	201	172
Tarvikekustannus yht.	621	503	2292	537	488	549	833
Kone- ja kalustokust.	348	297	393	327	304	345	335
Rakennuskustannus	213	188	344	199	178	183	219
Muu liikekustannus	170	169	273	124	146	158	175
Liikekustannus yhteensä	2087	1923	4008	1799	1476	1698	2200
Kasvinviljelytyöt it/ha	59	66	61	59	58	58	61
Kotieläintal.työt "	137	139	123	109	28	47	106
Muut juoks.työt yht."	16	17	17	12	9	18	15
Maatal.juoks.työt yht."	212	222	201	180	95	123	182
niistä:							
vilj.perh.miehet it/ha	120	109	105	87	63	53	94
" naiset "	73	60	54	58	25	38	54
" lapset "	1	1	1	2	0	0	1
Maat.juoks.tr.työt t/ha	25	23	25	25	21	23	24
Liikeylijäämä mk/ha	- 63	- 32	487	199	460	364	197
Maatalousylijäämä "	611	566	1059	712	776	690	722
Kannattavuuskerroin	0.66	0.69	1.15	0.97	1.45	1.24	0.93

1) sisältää myös johtotyön arvon



### Yli 30 ha:n viljelmät

Viljelmien lukumääräjakautumasta havaitaan, että edellisistä poiketen kasvinviljelyyn erikoistuneitten luku on suurempi kuin kotieläintalouteen erikoistuneitten. Lisäksi on huomattava maitotalousviljelmien I-ryhmän vähäinen määrä. Maitotalousviljelmät ovat keskimäärin pienempiä tässä suuruusluokassa kuin muita tuotantosuuntia edustavat. (Taul. 11 ja 12).

Pellon käytössä on luonnollisesti selviä eroja eri ryhmien välillä. Nautakarjataloutta harjoitettaessa nurmen ja rehuviljan, erityisesti kauran osuus on huomattavan suuri verrattuna kasvinviljelyviljelmiin. Leipäviljaa tuottavilla vehnän ala on lähes puolet peltoalasta, mutta rukiin osuus jää tässäkin ryhmässä verraten vähäiseksi. Ohran viljelyala on samalla tasolla sikatalousviljelmillä ja muilla kasvinviljelyviljelmillä eli 30-40 % peltoalasta. Sikatalouteen erikoistuttaessa ohraa on viljelty pääasiassa rehuksi. Muiden kasvinviljelyviljelmien ryhmässä viljely on suuntautunut suuremmassa määrin myyntituotantoon, mm. siemen- ja mallasohran tuottamiseen. Kesantoala on suhteellisesti suurin leipäviljaan erikoistuneilla, mikä onkin luonnollista. Kuten edellisissäkin suuruusluokissa ovat alhaisimmat keskisadot maitotalousviljelmillä.

Maatalousomaisuus hehtaaria kohden on alhaisin kasvinviljelyviljelmien ryhmässä. Tämä johtuu siitä, että kotieläimistö on näissä ryhmissä vähäinen ja siitä, että talousrakennuksiin ei näillä ole jouduttu sitomaan pääomaa siinä määrin kuin kotieläintaloudessa.

Maatalouden kokonaistuotto eri tuotantosuunnissa vaihtelee suunnilleen samaan tapaan kuin aikaisemmin käsitellyissä suuruusluokissa. Se on korkein sikatalousviljelmillä eli noin 3500 mk/ha. Pienimmät kokonaistuotot esiintyvät leipäviljaviljelmillä (1640 mk/ha) ja muilla kasvinviljelyviljelmillä (1680 mk/ha). Kun viljelmät on ryhmitelty kokonaistuoton koostumuksen perusteella, heijastuu se luonnollisesti eri ryhmien tuloksissa.

Liikekustannus on tässäkin suuruusluokassa selvästi korkein sikataloutta harjoittavilla eli noin 2760 mk/ha. Selvästi alhaisim-

mat liikekustannuksen arvot ovat kasvinviljelyryhmissä, 1230 mk ja 1290 mk hehtaaria kohden. Viimeksi mainituissa ryhmissä ovat työ-, tarvike- ja rakennuskustannus sekä muu liikekustannus alhaisempia muihin tuotantosuuntiin verrattuna.

Maatalousylijäämä ja kannattavuuskerroin vaihtelevat eri tuotantosuunnissa suurin piirtein samalla tavalla kuin pienemmilläkin viljelmillä. Hehtaaria kohden laskettu maatalousylijäämä suuremmilla viljelmillä on alhaisempi jo vähäisemmän oman perheen työkäytön vuoksi. Maatalousylijäämä on vaihdellut eri ryhmissä noin 200-900 mk:n välillä. Kannattavuuskertoimen arvoista voidaan todeta, että tuotantokustannukset ovat tulleet peitetyiksi kaikissa muissa tuotantosuunnissa paitsi maidontuotannossa. Parhaimpaan taloudelliseen tulokseen tässäkin ryhmässä ovat päässeet sikatalouden ja leipäviljantuotantoon erikoistuneet. Samaa osoittavat myös liikeylijäämän arvot.

Taul. 11 Etelä-Suomi, 30 m.ha - (V-VI) tv. 1971

	Maitotalous- vilj.		Sika- talous- vilj.	Muut koti- eläin- vilj.	Leipä- vilja- vilj.	Muut kas- vin. vilj. vilj.	Kes- ki- mää- rin
	I	II					
Viljelmien luku kpl	4	17	11	20	28	38	118
Maatal.maata m.ha/vilj.	38.70	47.62	52.67	56.74	53.24	53.77	52.65
<u>Pellon käyttö %</u>							
Ruis	-	4.0	4.0	2.2	8.3	5.9	5.2
Vehnä	1.5	7.1	24.2	16.9	45.2	16.1	22.6
Ohra	10.7	15.3	37.8	18.1	15.1	36.4	24.7
Kaura ja sekavilja	25.5	25.9	16.2	26.3	10.6	20.1	19.5
Peruna	0.4	0.5	0.3	0.8	0.2	1.5	0.8
Sokerijuurikas	-	1.6	4.3	4.2	0.5	2.2	2.2
Muut juurikasvit	0.0	0.1	0.1	0.4	0.3	(0.0)	0.2
Nurmi	51.4	42.1	7.8	27.1	7.6	12.7	18.3
Kesanto	3.2	2.5	5.0	2.2	8.6	3.8	4.6
Muu peltoala	7.3	0.9	0.3	1.8	3.6	1.3	1.9
<u>Sadot kg/ha</u>							
Ruis	-	2583	1991	2988	2829	2528	2646
Syysvehnä	1273	3024	2265	2151	2855	2619	2628
Kevätvehnä	-	2324	2913	2763	3137	2996	2988
Ohra	2608	2889	3380	3387	3356	3356	3319
Kaura	2621	2696	3333	3143	3782	3358	3223
Peruna	20317	19200	21044	25750	19620	22105	22361
Sokerijuurikas	-	25575	24797	30849	24237	31831	29219
Heinä	4127	4518	2733	4912	3862	3894	4380
Sato.keskim. ry/ha	2858	3104	3823	3806	3678	3918	3708
<u>Maatal.omaisuus mk/ha</u>							
Varastot	403	414	656	508	541	625	553
Kotieläimet	865	745	703	621	108	196	388
Koneet ja kalusto	899	643	807	733	648	636	680
Taloussrakennukset	1151	690	1102	754	482	587	668
Salaojitukset yms.	195	226	237	261	301	237	254
Maa	1562	1655	1799	1677	1758	1758	1729
Yhteensä	5075	4373	5304	4554	3838	4039	4272
Varat mk/vilj.	367656	416622	406350	494903	365963	382568	404285
Velat "	29098	51607	100109	81817	68440	85723	75467
Velat % varoista	7.9	12.4	24.6	16.5	18.7	22.4	18.7
Vuoden alussa:							
Lehmiä kpl/vilj.	19.25	18.00	0.82	15.80	1.50	3.32	7.42
Sikoja yht. "	0.50	8.35	207.18	26.10	8.21	82.37	29.56
Kotieläim.yht.ny/vilj.	30.25	29.64	80.03	35.22	8.69	10.29	24.10
Maitotuotos kg/lehmä/v	4876	4835	4787	4864	5410	4928	4898

	Maitotalous- vilj.		Sika- talous- vilj.	Muut koti- eläin- vilj.	Leipä- vilja- vilj.	Muut kasvin- vilj.- vilj.	Kes- ki- mä- rin
	I	II					
Maatal.rahatulot mk/vilj.	69915	82381	206540	117970	89369	95094	105317
Maatal.rahamenot "	55355	75935	175894	102086	71551	72975	86995
niistä uudist. "	4303	19309	34118	23323	25144	27818	24986
<u>Maatal.kokonaistuotto</u>							
Maitotalous mk/ha	1175	953	32	671	66	133	339
Nautakarja "	484	283	25	222	55	114	142
Siat "	6	112	2358	208	100	74	321
Siipikarja "	5	13	50	177	32	21	54
Muut eläimet "	-	8	1	12	12	6	8
Kotieläintuotto yht. "	1670	1369	2466	1290	265	348	864
Ruis "	0	58	54	35	141	90	83
Vehnä "	9	81	325	236	734	245	340
Ohra "	45	101	294	151	207	488	279
Kaura ja sekavilja "	84	44	64	115	116	205	130
Peruna "	5	5	3	22	2	46	21
Juurikasvit "	-	52	149	192	29	97	95
Muu kasvinviljely "	25	14	40	53	76	49	50
Kasvinvilj.tuotto yht."	168	355	929	804	1305	1220	998
Muu tuotto "	111	82	61	94	69	113	90
Kokonaistuotto yht. "	1949	1806	3456	2188	1639	1681	1952
<u>Liikekustannus mk/ha</u>							
Maksetut palkat	335	370	172	377	85	157	214
Vilj.perh.arv.palkka 1)	285	210	219	206	143	159	179
Työkustannus yhteensä	620	580	391	583	228	316	393
Ostorehut	329	182	1184	216	75	62	220
Ostolannoitteet	206	201	210	251	227	227	226
Muu tarvikekustannus	151	116	194	155	155	144	150
Tarvikekustannus yht.	686	499	1588	622	457	433	596
Kone- ja kalustokust.	297	321	392	300	305	317	318
Rakennuskustannus	224	151	175	184	149	122	151
Muu liikekustannus	192	185	212	158	95	100	133
Liikekustannus yhteensä	2019	1736	2758	1847	1234	1288	1591
Kasvinviljelytyöt it/ha	59	48	34	52	34	40	42
Kotieläintal.työt "	109	91	49	81	14	26	46
Muut juoks.työt yht."	13	14	10	11	8	13	11
Maatal.juoks.työt yht."	181	153	93	144	56	79	99
niistä:							
vilj.perh.miehet it/ha	52	37	47	36	30	32	35
" naiset "	28	15	10	18	7	9	12
" lapset "	-	0	-	1	-	0	0
Maat.juoks.tr.työt t/ha	26	23	18	23	14	18	19
Liikeylijäämä mk/ha	- 70	70	698	341	405	393	361
Maatalousylijäämä "	215	280	917	547	548	552	540
Kannattavuuskerroin	0.40	0.65	1.89	1.26	1.64	1.53	1.38

1) sisältää myös johtotyön arvon

B. Sisä-Suomen alue

Viljelmien jakaantumista osoittavista luvuista Sisä-Suomen alueella voidaan havaita, että niitä viljelmiä, joiden kokonaistuotto muodostuu pääasiassa kasvinviljelystä on varsin vähän verrattuna kotieläintaloutta harjoittaviin. Niinpä mm. leipäviljaryhmässä on yksi ja muita kasvinviljelyviljelmiä 12.

	Viljelmien luku		
	Alle 20 ha	Yli 20 ha	Yhteensä
Maitotalousvilj. I	73	12	85
" II	40	14	54
Sikatalousvilj.	8	15	23
Muut kotieläinvilj.	11	15	26
Leipäviljavilj.	-	(1)	1
Muut kasvinviljelyvilj.	7	5	12
Yhteensä	139	62	201

Pellon käyttö eri viljelykasveille osoittaa, että pelto on pääasiassa käytetty Sisä-Suomen alueella rehuviljan ja nurmikasvien viljelyyn. Rukiin ja vehnän viljely on varsin vähäistä. Perunan ja juurikasvien viljelyala on ollut esim. sikatalousviljelmillä 4 - 9 % peltoalasta ja muiden kasvinviljelyviljelmien ( yli 20 ha) ryhmässä noin 20 %. Nurmiala on luonnollisesti suurin nautakarjatuotantoa harjoitettaessa. Tärkeimpien kasvien keskisadoissa ei ole suuria eroja eri tuotantosuuntien välillä. Ehkä merkittävimmät erot ovat sokerijuurikkaan kohdalla. Korkein sato siitä on saatu ryhmässä, jossa on erikoistuttu myös sikatalouteen. Tästä johtuu, että myös kokonaisrehuysikkösato hehtaaria kohden on sikatalousviljelmillä suurin. (Taul. 13-16).

Tarkasteltaessa omaisuusarvoja keskimäärin Sisä-Suomen alueella on havaittavissa, että sikatalousviljelmillä maatalousomaisuuden eri ryhmät pinta-alayksikköä kohden ovat lähes poikkeuksetta korkeammat kuin muissa tuotantosuunnissa. Erityisen selvästi talousrakennusten arvo näillä viljelmillä on muita korkeampi ja siten myös koko maatalousomaisuus muodostuu muita suuremmaksi. Alle 20 ha:n

sikatalousviljelmillä maatalousomaisuus on ollut lähes 6000 mk/ha ja yli 20 ha:n ryhmässä noin 5300 mk/ha. Kasvinviljelyviljelmillä maatalousomaisuus on alhaisin eli 3300 - 4300 mk/ha. Taulukkoihin on merkitty myös tuotantosuunnittain viljelijöiden varojen kokonaismäärät sekä velat. Velkaantumisaste on ollut korkea sikataloudessa, vaihdellen suuruusluokkien keskiarvoina 17 - 23 %:iin. Vastaavasti yli 20 ha:n maitotalousviljelmien I-ryhmässä ja muilla kotieläinviljelmillä velkaisuus on ollut yli 20 % ja pienemmillä (alle 20 ha) 13 - 18 %.

Maatalouden kokonaistuotto hehtaaria kohden vaihtelee alle 20 ha:n suuruusluokassa tuotantosuunnittain noin 1800 markasta 3600 markkaan kotieläintaloudessa. Alimmat arvot ovat maitotalousviljelmien II-ryhmässä. Selvästi korkein se on tässäkin suuruusluokassa sikataloudessa. Yli 20 ha:n viljelmillä kokonaistuotto on vaihdellut eri tuotantosuunnissa noin 1700 - 3550 mk:aan ha kohti. Kokonaistuoton koostumus seuraa luonnollisesti tuotantosuunnittaisia linjoja. Sisä-Suomen alueen kasvinviljelyviljelmillä (yli 20 ha) on merkille pantavaa mm., että perunan osuus on huomattavan suuri eli noin 900 mk ha kohti, mikä on noin 40 % kokonaistuotosta. Tässä ryhmässähän myös perunan viljelyala oli huomattavan suuri, eli 15 % peltoalasta. Tiedot perustuvat tosin vain 5 viljelmän tietoihin.

Maatalouden liikekustannus on hehtaaria kohti ollut alhaisin alle 20 ha:n kasvinviljelyviljelmillä eli 1260 mk ja saman suuruusluokan maitotalousviljelmillä 2200 - 2600 mk. Sikatalousviljelmillä liikekustannus on ollut noin 3400 mk/ha. Vastaavissa tuotantosuunnissa liikekustannukset yli 20 ha:n suuruusluokassa ovat olleet selvästi alhaisemmat. Eri kustannuseristä mainittakoon, että työkustannuksessa on eri tuotantosuuntien välillä huomattavia eroja, yleensä se on ollut korkein maidontuotantoon erikoistuttaessa ja alhaisin kasvinviljelyssä. Tarvikekustannus on ollut korkein sikatalousviljelmillä molemmissa suuruusluokissa, mikä johtuu suuresta ostorehukustannuksesta.

Myös Sisä-Suomen alueella on havaittavissa, että parhaimpaan tulokseen on päästy niissä tapauksissa, joissa on harjoitettu sikataloustuotantoa. Maidontuotantoon erikoistuneet alle 20 ha:n viljelmät ovat saaneet kannattavuuskertoimeksi noin 0,5 ja yli 20 ha:n 0,66 - 0,71. Maatalousylijäämä sikataloutta harjoitettaessa molemmissa suuruusluokissa on ollut 900 - 1000 mk/ha ja maidontuotannossa vaihdellen 440 - 670 mk/ha. Alle 20 ha:n suuruusluokassa liikeylijäämää on muodostunut vain sikatalousviljelmillä, sekä yli 20 ha:n suuruusluokassa muissa kuin toisessa maitotalousryhmässä.

Taul. 13

Sisä-Suomi, alle 20 ha (I-III)tv. 1971

	Maitotalous- vilj.		Sika- talous- vilj.	Muut koti- eläin- vilj.	Leipä- vilja- vilj.	Muut kas- vin- vilj. vilj.	Kes- ki- mää- rin
	I	II					
Viljelmien luku kpl	73	40	8	11	-	7	139
Maatal.maata m.ha/vilj.	11.60	13.33	13.99	14.67		11.19	12.46
<u>Pellon käyttö %</u>							
Ruis	0.8	1.3	0.6	4.8		-	1.3
Vehnä	0.5	1.4	0.9	0.8		-	0.8
Ohra	13.8	15.8	31.2	20.1		30.3	16.6
Kaura ja sekavilja	17.3	21.6	31.9	23.0		23.3	20.4
Peruna	1.7	2.1	3.1	1.3		1.3	1.9
Sokerijuurikas	0.1	1.5	1.3	2.1		4.5	0.9
Muut juurikasvit	0.7	0.6	-	(0.05)		0.4	0.5
Nurmi	63.1	54.1	29.4	46.5		32.5	55.7
Kesanto	0.9	1.5	1.5	0.5		5.0	1.2
Muu peltoala	1.1	0.1	0.1	0.9		2.7	0.7
<u>Sadot kg/ha</u>							
Ruis	1957	1912	2308	1737		-	1876
Syysvehnä	2600	3000	1250	-		-	2357
Kevätvehnä	2507	2486	2600	2143		-	2461
Ohra	3013	3047	3086	3235		3369	3074
Kaura	2880	3061	3021	3103		2629	2966
Peruna	22135	18254	17637	24485		15784	20276
Sokerijuurikas	12736	21900	27867	22996		19846	21749
Heinä	5133	4438	4481	4595		5934	4862
Sato keskim. ry/ha	3065	3103	3751	3487		3615	3180
<u>Maatal.omaisuus mk/ha</u>							
Varastot	312	373	569	407		395	360
Kotieläimet	907	761	1110	558		185	810
Koneet ja kalusto	556	624	810	1179		354	642
Talouksrakennukset	1492	1015	1998	1525		1099	1363
Salaojitukset yms.	163	85	313	263		138	157
Maa	1143	1146	1142	1143		1162	1145
Yhteensä	4573	4004	5942	5075		3333	4477
Varat mk/vilj.	118998	129672	174549	185993		160001	132634
Velat "	18217	17144	29788	34245		19894	19927
Velat % varoista	15.3	13.2	17.1	18.4		12.4	15.0
<u>Vuoden/alussa:</u>							
Lehmiä kpl/vilj.	6.52	6.05	2.88	3.73		1.00	5.68
Sikoja yht. "	1.14	2.45	67.13	2.82		-	5.39
Kotieläimiä yht.ny/vilj.	10.28	9.99	23.44	17.02		2.04	11.07
Maitotuotos kg/lehmä/v	4799	4506	4664	4192		4259	4646



	Maitotalous- vilj.		Sika- talous- vilj.	Muut koti- eläin- vilj.	Muut kas- vin- vilj. vilj.	Kes- ki- mää- rin
	I	II				
Maatalouden rahatulot mk/vilj.	22477	22201	46341	38518	15296	24679
Maatalouden rahamenot "	18032	18540	34778	45789	17583	21316
niistä uudistuksiin "	4917	6014	5362	21243	8540	6732
<u>Maatalouden kokonaistuotto</u>						
Maitotalous mk/ha	1426	1005	478	563	195	1098
Nautakarja "	440	302	98	282	118	346
Siat "	29	76	2622	117	-	218
Siipikarja "	12	25	2	911	-	99
Muut eläimet "	9	25	6	15	4	14
Kotieläintuotto yht. "	1916	1433	3206	1888	317	1775
Ruis "	7	13	7	39	0	12
Vehnä "	5	7	8	2	-	5
Ohra "	39	69	93	165	178	70
Kaura ja sekavilja "	31	45	70	90	92	46
Peruna "	15	18	36	18	15	17
Juurikasvit "	4	51	38	49	61	28
Muu kasvinviljely "	9	22	9	21	219	24
Kasvinviljelytuotto yht. "	110	225	261	384	565	202
Muu tuotto "	112	130	136	310	256	144
Kokonaistuotto yhteensä "	2138	1788	3603	2582	1138	2121
<u>Liikekustannus mk/ha</u>						
Maksetut palkat	79	59	189	135	113	87
Vilj. perh.arv.palkka 1)	1157	991	865	857	296	1020
Työkustannus yhteensä	1236	1050	1054	992	409	1107
Ostorehut	304	182	869	536	42	313
Ostolannoitteet	193	174	195	173	99	181
Muu tarvikekustannus	178	173	278	364	221	202
Tarvikekustannus yhteensä	675	529	1342	1073	362	696
Kone- ja kalustokustannus	314	308	445	474	200	330
Rakennuskustannus	232	205	292	372	163	238
Muu liikekustannus	164	151	274	181	124	167
Liikekustannus yhteensä	2621	2243	3407	3092	1258	2538
Kasvinviljelytyöt it/ha	106	98	91	71	49	97
Kotieläintaloustyöt "	215	177	175	170	37	188
Muut juoks.työt yht. "	37	29	27	50	20	34
Maatal. juoks. työt yht. "	358	304	293	291	106	319
niistä vilj.perh. miehet "	210	180	157	160	51	186
" naiset "	117	103	81	85	30	103
" lapset "	6	3	4	0	-	4
Maatal.juoks. tr. työtä t/ha	28	26	30	30	9	27
Liikeylijäämä mk/ha	- 483	-455	196	- 510	-120	-417
Maatalousylijäämä "	674	536	1061	347	176	603
Kannattavuuskerroin	0.49	0.45	0.91	0.31	0.38	0.48

1) sisältää myös johtotyön arvon

Taul. 15

Sisä-Suomi, yli 20 ha (IV-VI) tv.1971

	Maitotalous- vilj.		Sika- talous- vilj.	Muut koti- eläin- vilj.	Leipä- vilja- vilj.	Muut- kas- vin- vilj. vilj.	Kes- ki- mää- rin
	I	II					
Viljelmien luku kpl	12	14	15	15	1	5	62
Maatal.maata m.ha/vilj.	26.67	31.99	36.39	29.34		31.63	31.44
<u>Pellon käyttö %</u>							
Ruis	1.2	2.2	4.8	3.7		4.2	3.7
Vehnä	0.7	3.3	1.2	1.0		-	1.6
Ohra	17.2	20.7	47.8	34.9		45.8	32.7
Kaura ja sekavilja	15.6	17.0	19.6	22.6		11.4	18.6
Peruna	0.6	1.4	6.5	2.2		15.2	4.0
Sokerijuurikas	-	0.8	2.5	4.5		6.7	2.4
Muut juurikasvit	0.2	0.1	(0.01)	-		1.8	0.2
Nurmi	60.5	47.7	15.5	29.5		7.5	32.8
Kesanto	2.8	5.5	2.0	1.5		7.2	3.4
Muu peltoala	1.2	1.3	0.1	0.1		0.2	0.6
<u>Sadot kg/ha</u>							
Ruis	2102	2565	2389	2312		2496	2392
Syysvehnä	-	-	-	-		-	-
Kevätvehnä	2976	3176	2815	2682		-	2936
Ohra	3114	3352	3180	3027		2790	3116
Kaura	3290	2925	3129	3202		2088	3057
Peruna	20537	17317	17713	15729		18878	17833
Sokerijuurikas	-	15823	26237	24586		23675	24183
Heinä	4656	4681	4815	4555		4004	4651
Sato keskimäärin ry/ha	3504	3344	3790	3711		3622	3601
<u>Maatalousomaisuus mk/ha</u>							
Varastot	324	402	604	515		928	515
Kotieläimet	931	735	865	521		100	691
Koneet ja kalusto	718	574	901	775		1028	775
Talouksrakennukset	1271	937	1583	1129		931	1225
Salaojitukset yms.	131	139	196	188		158	166
Maa	1191	1229	1192	1239		1135	1212
Yhteensä	4566	4016	5341	4367		4280	4584
Varat mk/vilj.	211033	282489	332227	260381		286527	276970
Velat "	48019	25731	77593	60717		42144	52777
Velat % varoista	22.8	9.1	23.4	23.3		14.7	19.0
<u>Vuoden alussa:</u>							
Lehmiä kpl/vilj.	14.83	11.93	1.13	4.80		1.80	7.15
Sikoja yht. "	0.50	1.93	191.93	7.20		0.20	48.73
Kotieläimiä yht.ny/vilj.	20.35	18.84	63.53	24.93		3.57	29.9
Maitotuotos kg/lehmä/v	4697	4923	4209	4897		5513	4814

	Maitotalous- vilj.		Sika- talous vilj.	Muut koti- eläin- vilj.	Muut kas- vin- vilj.	Kes- ki- mä- rin
	I	II				
Maatalouden rahatulot mk/vilj.	48476	51672	133807	72041	72018	77837
Maatalouden rahamenot "	44469	50191	116370	72671	64106	72419
niistä uudistuksiin "	15152	20889	19642	25288	13052	20666
<u>Maatalouden kokonaistuotto</u>						
Maitotalous mk/ha	1390	935	64	405	166	566
Neutakarja "	350	314	38	301	66	214
Siat "	11	42	2648	123	37	784
Siipikarja "	2	10	-	1023	20	235
Muut eläimet "	1	8	22	1	-	9
Kotieläintuotto yht. "	1754	1309	2772	1853	289	1808
Ruis "	7	34	68	44	59	50
Vehnä "	8	48	20	13	-	23
Ohra "	39	159	196	177	459	178
Kaura ja sekavilja "	54	52	83	96	60	75
Peruna "	5	7	163	42	922	132
Juurikasvit "	-	14	87	157	260	84
Muu kasvinviljely "	24	13	40	17	22	25
Kasvinviljelytuotto yht. "	137	327	657	546	1782	567
Muu tuotto "	69	86	122	110	146	106
Kokonaistuotto yhteensä "	1960	1722	3551	2509	2217	2481
<u>Liikekustannus mk/ha</u>						
Maksetut palkat	173	172	226	189	288	201
Vilj.perh. arv. palkka 1)	615	419	320	407	242	402
Työkustannus yhteensä	788	591	546	596	530	603
Ostorehut	200	165	1130	587	89	527
Ostolannoitteet	188	180	187	205	260	194
Muu tarvikekustannus	156	141	215	198	342	193
Tarvikekustannus yhteensä	544	486	1532	990	691	914
Kone- ja kalustokustannus	323	318	428	430	348	379
Rakennuskustannus	186	183	244	159	125	189
Muu liikekustannus	180	120	194	165	435	186
Liikekustannus yhteensä	2021	1698	2944	2340	2129	2271
Kasvinviljelytyöt it/ha	74	58	60	57	119	65
Kotieläintaloustyöt "	122	101	78	99	26	90
Muut juoks.työt yht. "	24	18	8	14	25	16
Maatal. juoks.työt yht. "	220	177	146	170	170	171
niistä						
vilj.perh. miehet "	106	70	60	71	49	71
" naiset "	66	48	27	42	12	40
" lapset "	1	0	1	1	-	1
Maatal.juoks. tr. työtä t/ha	25	21	20	25	22	22
Liikelylijäämä mk/ha	- 61	24	607	169	88	210
Maatalousylijäjäjä " "	554	443	927	576	330	612
Kannattavuuskerroin	0.66	0.71	1.58	0.92	0.72	0.97

1) sisältää myös johtotyön arvon

C. Etelä-Pohjanmaan alue

Etelä-Pohjanmaan alueella oli vuonna 1971 kannattavuustutkimuksessa mukana yhteensä 100 viljelmää. Ne jakaantuivat eri tuotantosuuntiin ja suuruusluokkiin seuraavasti:

	Viljelmien luku		
	Alle 20 ha	Yli 20 ha	Yhteensä
Maitotalousviljelmät I	25	7	32
" II	16	6	22
Sikatalousvilj.	7	13	20
Muut kotieläinviljelmät	12	4	16
Leipäviljaviljelmät	-	-	-
Muut kasvinviljelyvilj.	-	10	10
Yhteensä	60	40	100

Edellä olevista luvuista ilmenee, ettei aineistossa ole mukana yhtään leipäviljan viljelyyn erikoistuneita ja sekamuotoisia kasvinviljelyviljelmiäkin on vain yli 20 ha:n suuruusluokassa.

Eri kasvien viljelyaloista voidaan todeta, että leipäviljan, rukiin ja vehnän alat ovat kaikissa ryhmissä varsin pieniä. Ohran viljelyalan vaihtelu on huomattavan suuri. Nautakarjataloutta harjoittavien I-ryhmässä se on pienin eli 10 % peltoalasta ja vastaa vasti suurin yli 20 ha:n sikatalousviljelmillä eli 60 % peltoalasta. Kauraa ja sekaviljaa viljellään suurin piirtein viidesosalla peltoalasta muissa tuotantosuunnissa paitsi yli 20 ha:n suuruusluokassa kasvinviljelyyn erikoistuneilla, joilla po. ala on keskimääräistä suurempi. Satotuloksissa kiintyy huomio ohran ja kauran alhaisiin/keskisatoihin maitotalousviljelmillä. Tästä johtuu osaksi, että myös keskimääräiset ry-sadot ovat näillä jääneet muita alhaisemmiksi, kuten yleensä muillakin alueilla. (Taul. 17-20).

Maatalousomaisuuden eri ryhmien arvot ovat täälläkin korkeimmat sikataloustuotantoon keskittyneillä ja siten myös koko maatalousomaisuus on pinta-alayksikköä kohden näillä suurin eli noin 5600 - 5800 mk/ha ja vastaavasti pienin maitotalousviljelmien II ryhmässä eli noin 4300 mk. Velkojen suhteellinen osuus vaihtelee eri ryhmässä noin 10 - 20 %:iin ja on korkein sikatalousviljelmillä.

Selvästi voimaperäisintä on tuotanto ollut sikataloutta harjoitettaessa, sillä kokonaistuotto on hehtaaria kohden lähes kaksinkertainen verrattuna muihin ryhmiin. Alhaisimmaksi kokonaistuotto on jäänyt kasvinviljelyssä eli noin 1600 mk/ha. Työkustannus vaihtelee eri tuotantosuunnissa noin 1000 mk:sta 354 markkaan. Ostorehukustannus on korkein yli 20 ha:n sikatalousviljelmillä eli noin 1600 mk/ha ja maitotalousviljelmillä noin 150 - 300 mk. Myös räkenuskustannus sekä kone- ja kalustokustannus ovat sikataloudessa suurempia kuin muissa tuotantosuunnissa.

Taloudellisesta tuloksesta Etelä-Pohjanmaan alueella voidaan todeta, että maidontuotantoon erikoistuneilla alle 20 ha:n viljelmillä kannattavuuskerroin on ollut noin 0.60 ts. yrittäjäperhe on saanut noin 60 % normaalisesta tuntipalkasta ja maatalouspääoman koroksi on jäänyt noin 3 %. Yli 20 ha:n maitotalousviljelmät ovat päässeet vähän parempaan tulokseen kannattavuuskertoimen ollessa 0,73 - 0,86. Sikatalouteen erikoistuneilla yli 20 ha:n viljelmillä kannattavuuskerroin on ollut yli yhden ja alle 20 ha:n ryhmässä noin 0,90. Yli 20 ha:n suuruusluokassa on ollut 10 viljelmää, joilla on harjoitettu verraten voimakkaasti myyntikasvien tuotantoa ja näillä on päästy myös keskimäärää parempaan tulokseen.

Maatalousylijäämä hehtaaria kohti on ollut myös suurin sikatalouteen erikoistuneilla eli noin 1000 - 1300 mk. Maitotalousviljelmillä se on ollut vastaavasti 600 - 750 mk/ha. Liikeylijäämää on muodostunut alle 20 ha:n ryhmässä vain sikatalouteen erikoistuneilla.

Taul. 17

Etelä-Pohjanmaa, alle 20 ha (I-II) tv. 1971

	Maitotalous- vilj.		Sika- talous- vilj.	Muut koti- eläin- vilj.	Kas- vin- vilj.	Kes- ki- mää- rin
	I	II				
Viljelmien luku kpl	25	16	7	12	-	60
Maatal.maata muunn. ha/vilj.	12.76	11.95	13.78	12.42		12.60
<u>Pellon käyttö % peltoalasta</u>						
Ruis	0.4	0.8	0.7	1.8		0.8
Vehnä	0.1	0.4	1.1	0.3		0.3
Ohra	10.2	13.2	34.5	21.5		16.3
Kaura ja sekavilja	20.1	21.3	24.6	19.0		20.8
Peruna	2.4	4.5	1.3	2.6		2.8
Sokerijuurikas	0.2	0.6	3.3	4.2		1.5
Muut juurikasvit	0.8	0.8	0.6	0.8		0.8
Nurmi	59.7	53.0	30.8	48.8		52.2
Kesanto	2.5	2.6	2.8	0.9		2.2
Muu peltoala	3.6	2.8	0.3	0.1		2.3
<u>Sadot kg/ha</u>						
Ruis	1364	2780	1914	1846		2002
Syysvehnä	2500		2086			2128
Kevätvehnä	3371	1500	2150	2500		2167
Ohra	2970	3164	3419	2989		3136
Kaura	2660	2881	3538	3243		2952
Peruna	22687	21255	23678	22713		22163
Sokerijuurikas	10808	21077	17223	23832		21052
Heinä	5435	5022	4984	4243		5050
Sato keskimäärin ry/ha	2958	3001	3873	3198		3142
<u>Maatalousomaisuus mk/ha</u>						
Varastot	382	359	607	374		403
Kotieläimet	1126	827	997	669		944
Koneet ja kalusto	528	483	758	593		559
Taloustrakennukset	1515	1329	1708	1518		1493
Salaojitukset yms.	295	175	343	251		262
Maa	1266	1252	1336	1252		1269
Yhteensä	5112	4425	5749	4657		4930
Varat mk/vilj.	117829	93219	125133	102640		109081
Velat "	9984	10713	16731	11237		11217
Velat % varoista	11.8	11.5	13.4	10.9		10.3
Lehmiä vuoden alussa kpl/vilj.	7.24	5.19	3.00	4.33		5.62
Sikoja yht. " "	0.72	3.19	48.14	3.25		7.42
Kotieläimiä yht. " ny/vilj.	12.50	7.04	20.38	9.54		11.37
Maitotuotos kg/lehmä/v	4794	4225	4454	4595		4600

Taul. 18 Etelä-Pohjanmaa, alle 20 ha (I-III) tv. 1971

	Maitotalous- vilj.		Sika- talous- vilj.	Muut koti- eläin- vilj.	Keski- määrin
	I	II			
Maatalouden rahatulot mk/vilj.	24560	19558	45186	19857	24692
Maatalouden rahamenot "	17620	13247	32351	15360	17721
niistä uudistuksiin "	4383	2521	5605	3051	3762
<u>Maatalouden kokonaistuotto</u>					
Maitotalous mk/ha	1317	922	518	639	981
Nautakarja "	602	365	168	280	423
Siat "	8	211	2366	179	394
Siipikarja "	7	28	8	238	58
Muut eläimet "	4	8	8	9	7
Kotieläintuotto yht.	1938	1534	3068	1345	1863
Ruis "	2	11	7	18	8
Vehnä "	1	0	8	1	1
Ohra "	27	49	92	130	61
Kaura ja sekavilja "	30	68	39	64	48
Peruna "	29	76	12	35	40
Juurikasvit "	2	18	69	131	40
Muu kasvinviljely "	7	9	36	10	12
Kasvinviljelytuotto yht.	98	231	263	389	210
Muu tuotto "	125	131	131	153	133
Kokonaistuotto yhteensä "	2161	1896	3462	1887	2206
<u>Liikekustannus mk/ha</u>					
Maksetut palkat	20	2	7	45	19
Vilj.perh.arv.palkka 1)	1067	1020	1087	908	1026
Työkustannus yhteensä	1087	1022	1094	953	1045
Ostorehut	363	221	974	275	388
Ostolannoitteet	184	172	184	156	175
Muu tarvikekustannus	164	155	203	190	172
Tarvikekustannus yhteensä	711	548	1361	621	735
Kone- ja kalustokustannus	255	256	373	271	274
Rakennuskustannus	203	191	267	212	210
Muu liikekustannus	197	192	179	161	186
Liikekustannus yhteensä	2453	2209	3274	2218	2450
Kasvinviljelytyöt it/ha	94	92	96	77	91
Kotieläintaloustyöt "	198	178	198	165	187
Muut juoks. työt yht. "	25	29	19	32	26
Maatal.juoks.työt yht. "	317	299	313	274	304
niistä vilj.perh.miehet "	176	165	208	150	172
" naiset "	135	130	102	105	124
" lapset "	2	4	3	9	4
Maatal.juoks. tr. työtä t/ha	30	25	30	28	28
Liikeylijäämä mk/ha	- 292	- 313	188	- 331	- 244
Maatalousylijäämä "	775	707	1275	577	782
Kannattavuuskerroin	0.59	0.57	0.93	0.51	0.61

1) sisältää myös johtotyön arvon

Taul. 19

Etelä-Pohjanmaa, yli 20 ha (IV-V) tv. 1971

	Maitotalous- vilj.		Sika- talous- vilj.	Muut koti- eläin- vilj.	Kas- vin- vilj. vilj.	Keski- määrin
	I	II				
Viljelmien luku kpl	7	6	13	4	10	40
Maatal.maata m.ha/vilj.	24.75	25.35	26.82	27.39	30.93	27.32
<u>Pellon käyttö %</u>						
Ruis	0.2	0.7	3.4		4.9	2.6
Vehnä	0.9	0.7	0.2	0.3	1.0	0.6
Ohra	14.4	25.2	61.4	20.4	49.1	41.4
Kaura ja sekavilja	23.6	20.9	18.7	24.6	30.4	23.7
Peruna	0.9	1.7	0.9	13.0	0.3	2.1
Sokerijuurikas					0.6	0.2
Muut juurikasvit	1.1	(0.0)	0.1			0.2
Nurmi	55.2	48.1	13.0	41.3	9.5	26.3
Kesanto	3.2	-	1.3	0.4	2.7	1.7
Muu peltoala	0.5	2.7	1.0	-	1.5	1.2
<u>Sadot kg/ha</u>						
Ruis	2593	1900	2339		2303	2306
Syysvehnä	-		1250		3532	2830
Kevätvehnä	2561	2200	2000	4839	2650	2621
Ohra	2679	2662	3632	3379	3459	3428
Kaura	2666	2938	3640	3447	3651	3381
Peruna	20006	22269	16757	23545	23940	22154
Sokerijuurikas	-				18701	18701
Heinä	4926	4916	5285	4427	6120	4972
Sato keskim. ry/ha	2812	3971	4382	3512	4270	3865
<u>Maatal. omaisuus mk/ha</u>						
Varastot	352	434	755	425	682	593
Kotieläimet	855	798	1055	648	192	702
Koneet ja kalusto	480	415	738	451	912	673
Taloussrakennukset	1095	919	1452	765	878	1090
Salaojitukset yms.	230	269	256	208	432	299
Maa	1329	1285	1283	1273	1265	1284
Yhteensä	4341	4120	5539	3770	4361	4641
Varat mk/vilj.	201522	173220	218201	197061	243197	212670
Velat "	34899	24761	51171	37698	34659	38887
Velat % varoista	17.3	14.3	23.5	19.1	14.3	18.3
<u>Vuoden alussa:</u>						
Lehmiä kpl/vilj.	11.86	11.17	1.77	8.25	1.80	5.70
Sikoja yht. "	-	2.83	165.69	13.00	0.60	55.73
Kotieläimiä yht.ny/vilj.	18.15	17.31	64.16	16.64	5.37	29.63
Maitotuotos kg/lehmä/v	4688	4843	4247	4527	5402	4706



Taul.20 Etelä-Pohjanmaa, yli 20 ha (IV-V) tv. 1971

	Maitotalous- vilj.		Sika- talous- vilj.	Muut koti- eläin- vilj.	Kas- vin- vilj.	Kes- ki- mää- rin
	I	II				
Maatalouden rahatulot mk/vilj.	39849	42690	132953	43142	47503	72777
Maatalouden rahamenot "	26270	31531	113818	31191	37754	58875
niistä uudistuksiin "	6345	11155	14663	8681	17284	12738
<u>Maatalouden kokonaistuotto</u>						
Maitotalous mk/ha	1215	825	144	593	122	447
Nautakarja "	425	326	63	262	118	193
Siat "	-	80	3119	307	5	1038
Siipikarja "	-	-	10	-	61	20
Muut eläimet "	2	18	-	-	21	9
Kotieläintuotto yht. "	1642	1249	3336	1162	327	1707
Ruis "	0	5	51	0	71	37
Vehnä "	3	8	2	6	9	5
Ohra "	34	164	268	178	669	321
Kaura ja sekavilja "	29	71	62	102	400	158
Peruna "	12	38	9	309	5	43
Juurikasvit "	-	-	-	-	16	4
Muu kasvinviljely "	2	40	48	7	41	34
Kasvinviljelytuotto yht. "	80	326	440	602	1211	602
Muu tuotto "	76	63	100	59	78	81
Kokonaistuotto yhteensä "	1798	1638	3876	1823	1616	2390
<u>Liikekustannus mk/ha</u>						
Maksetut palkat	62	28	21	4	74	42
Vilj.perh.arv.palkka 1)	605	640	522	548	280	485
Työkustannus yhteensä	667	668	543	552	354	527
Ostorehut	180	153	1596	125	45	584
Ostolannoitteet	134	183	175	207	191	177
Muu tarvikkekustannus	117	151	262	197	139	183
Tarvikkekustannus yhteensä	431	487	2033	529	375	944
Kone- ja kalustokustannus	249	232	342	247	306	292
Rakennuskustannus	179	146	203	122	151	168
Muu liikekustannus	170	129	205	247	110	167
Liikekustannus yhteensä	1696	1662	3326	1697	1296	2098
Kasvinviljelytyöt it/ha	59	63	50	56	44	52
Kotieläintalouustyöt "	113	113	93	99	34	83
Muut juoks.työt yht. "	18	13	9	7	16	13
Maatal.juoks.työt yht. "	190	189	152	162	94	148
niistä vilj.perh. miehet "	109	131	105	90	57	94
" naiset "	60	51	41	71	19	42
" lapset "	4	0	1	0	0	1
Maatal. juoks. tr. työtä t/ha	26	24	24	21	20	23
Liikeylijäämä mk/ha	102	- 24	550	126	320	- 292
Maatalousylijäämä "	707	616	1072	674	601	778
Kannattavuuskerroin	0.86	0.73	1.34	0.92	1.20	1.08

1) sisältää myös johtotyön arvon

#### D. Pohjois-Suomen alue

Myös Pohjois-Suomen alueen viljelmät on pyritty ryhmittelemään tuotantosunnittain, vaikka niistä valtaosa kuuluukin maitotalousviljelmiin, sillä vain 16 175:stä lukeutuu muihin ryhmiin. Sen tähden ei suuruusluokittaista ryhmittelyä ole voitu suorittaa. Kun viljelmien luku on muissa kuin maitotalousryhmissä varsin pieni, on tuloksiin suhtauduttava erityisen varauksellisesti. (Taul. 21 ja 22).

Kuten pellon käyttöä osoittavista luvuista ilmenee, on peltoala käytetty pääasiassa nurmen, ohran sekä kauran viljelyyn. Se onkin luonnollista, kun otetaan huomioon täällä vallitsevat tuotantoedellytykset. Keskimääräiset ry-sadot ovat suhteellisen tasaiset eri ryhmissä lukuun ottamatta kasvinviljelyviljelmiä, joilla lähinnä juurikkaan viljelystä johtuen keskisato on muita korkeampi. Maatalousomaisuuden arvot ovat myös samalla tasolla eri ryhmissä.

Kokonaistuotto on korkein, noin 2500 mk/ha, muiden kotieläinviljelmien ryhmässä, mikä koostuu pääasiassa monipuolista tuotantoa harjoittavista. Myös liikekustannus on tässä ryhmässä suurin. Kokonaistuotto ja liikekustannus Pohjois-Suomen alueen maitotalouden erikoistuneilla ja sekamuotoisilla kotieläinviljelmillä on markkamääräisesti lähes samalla tasolla kuin Etelä-Suomen alueen 10 - 20 ha:n suuruusluokassa, joihin näitä kokonsa puolesta voidaan verrata. Tietenkin on huomattava, että Pohjois-Suomessa maidon ja lihan tuotantoavustukset ja muu aluetuki nostavat tuottoa.

Taloudellinen tulos Pohjois-Suomen alueella on muodostunut parhaimmaksi kotieläintalouteen erikoistuttaessa. Kannattavuuskerroin on näillä ollut vuonna 1971 0,49 - 0,76 eli lähes samalla tasolla kuin Etelä-Suomen alueen kotieläinviljelmillä, joilla se on vaihdellut keskimäärin 0,60 - 0,80. Lähinnä mielenkiinnon vuoksi on Pohjois-Suomen alueen kolme kasvinviljelyvaltaista viljelmää mukana vertailussa. Näillä taloudellinen tulos on ollut selvästi keskitason alapuolella. Maatalousylijäämä ha kohti on maitotalouden erikoistuneilla vaihdellut noin 600 - 800 mk, sikatalousviljelmillä keskimäärin noin 440 mk ja kasvinviljelyviljelmillä noin 250 mk ha kohti. Liikeylijäämä on ollut negatiivinen kaikissa tuotantosunnissa.

Taul. 21

Pohjois-Suomi, keskimäärin tv. 1971

	Maitotalous- vilj.		Sika- talous- vilj.	Muut koti- eläin- vilj.	Kas- vin- vilj. vilj.	Keski- määrin
	I	II				
Viljelmien luku kpl	131	28	6	7	3	175
Maatal.maata m.ha/vilj.	13.85	15.22	17.63	21.11	16.58	14.54
<u>Pellon käyttö %</u>						
Ruis	0.4	0.7	0.7	4.2		0.7
Vehnä	0.1	0.1	0.2			0.1
Ohra	11.9	17.3	20.3	29.3	23.3	14.4
Kaura ja sekavilja	7.5	10.5	19.9	18.1	7.0	9.1
Peruna	1.7	3.7	2.2	4.4	14.5	2.5
Sokerijuurikas	0.1	0.4	0.3		30.5	0.7
Muut juurikasvit	0.9	1.0	0.1	0.9	0.6	0.9
Nurmi	73.5	63.5	45.1	34.7	14.4	67.3
Kesanto	2.1	1.8	10.8	7.1	8.7	2.8
Muu peltoala	1.8	1.0	0.4	1.3	1.0	1.5
<u>Sadot kg/ha</u>						
Ruis	1365	1328	1900	2072		1626
Syysvehnä						
Kevätvehnä	3207	4000	2075			3179
Ohra	2382	2430	1716	2553	2203	2372
Kaura	1998	2398	2689	2468	2128	2177
Peruna	16842	18183	17488	19065	12939	16984
Sokerijuurikas	27799	12471	15533	-	18000	18349
Heinä	4406	4630	5759	4169	3757	4458
Sato keskimäärin ry/ha	2409	2615	2705	2856	3471	2506
<u>Maatal. omaisuus mk/ha</u>						
Varastot	238	311	304	500	359	271
Kotieläimet	946	922	859	742	239	913
Koneet ja kalusto	623	572	273	663	1064	611
Taloustrakennukset	1391	1228	1487	1232	1455	1359
Salaojitukset yms.	78	146	126	46	228	92
Maa	964	1038	1034	1037	1000	984
Yhteensä	4240	4217	4083	4220	4345	4230
Varat mk/vilj.	115477	125045	120414	161402	128234	119233
Velat "	21174	24988	35344	21911	36885	22569
Velat % varoista	18.3	20.0	29.4	13.6	28.8	18.9
<u>Vuoden alussa:</u>						
Lehmiä kpl/vilj.	7.32	6.89	3.67	6.29	0.67	6.97
Sikoja yht. "	0.34	4.57	36.67	13.86	-	2.80
Kotieläimiä yht.ny/vilj.	11.27	12.37	16.39	20.23	4.28	11.86
Maitotuotos kg/lehmä/v	4362	4006	3986	4699	-	4312

	Maitotalous- vilj.		Sika- talous- vilj.	Muut koti- eläin- vilj.	Kas- vin- vilj. vilj.	Kes- ki- määrin
	I	II				
Maatal. rahatulot mk/vilj.	25585	27798	37844	56244	30987	27678
Maatal. rahamenot "	20449	20945	29042	42129	23896	21749
niistä uudistuksiin "	5519	4301	4365	12319	3312	5519
<u>Maatal. kokonaistuotto</u>						
Maitotalous mk/ha	1332	1059	553	706	12	1192
Nautakarja "	469	444	186	217	141	432
Siat "	10	143	1035	282	-	90
Siipikarja "	2	4	-	742	81	47
Muut eläimet "	8	17	13	4	-	9
Kotieläintuotto yht. "	1821	1667	1787	1951	234	1770
Ruis "	2	3	6	56	0	6
Vehnä "	1	0	1	-	-	0
Ohra "	25	84	38	113	69	41
Kaura ja sekavilja "	8	24	95	24	32	16
Peruna "	20	47	41	127	165	34
Juurikasvit "	3	28	5	37	617	22
Muu kasvinviljely "	10	35	19	60	20	18
Kasvinvilj.tuotto yht. "	69	221	205	417	903	137
Muu tuotto "	112	137	108	178	532	128
Kokonaistuotto yht. "	2002	2025	2100	2546	1669	2035
<u>Liikekustannus mk/ha</u>						
Maksetut palkat	36	62	10	7	54	38
Vilj.perh.arv.palkka 1)	1027	853	805	877	672	973
Työkustannus yhteensä	1063	915	815	884	726	1011
Ostorehut	397	381	682	624	338	418
Ostolannoitteet	187	222	169	209	369	197
Muu tarvikekustannus	127	131	155	144	205	131
Tarvikekustannus yht.	711	734	1006	977	912	746
Kone- ja kalustokustannus	275	259	197	402	198	275
Rakennuskustannus	220	160	186	217	144	207
Muu liikekustannus	147	150	259	120	115	150
Liikekustannus yhteensä	2416	2218	2463	2600	2095	2389
Kasvinviljelytyöt it/ha	84	82	62	90	103	84
Kotieläintal.työt "	199	159	146	134	60	183
Muut juoks.työt yht. "	28	21	26	31	29	27
Maatal.juoks.työt yht. "	311	262	234	255	192	294
niistä:						
vilj.perh.miehet it/ha	176	144	126	147	150	166
" naiset "	116	100	104	105	26	111
" lapset "	5	2	2	0	10	4
Maat.juoks.tr.työtä t/ha	32	26	25	27	41	30
Liikeylijäämä mk/ha	- 414	- 193	- 363	- 54	(-426)	- 354
Maatalousylijäämä "	613	660	442	823	(246)	619
Kannattavuuskerroin	0.49	0.62	0.44	0.76	(0.28)	0.52

1) sisältää myös johtotyön arvon

## E. Yhteenveto

Edellä on tarkasteltu eri tuotantosuuntaa harjoittavien kirjanpito viljelmien tuloksia vuonna 1971. Tarkastelua on suoritettu tutkimusalueittain ja viljelmäsuuruusluokittain. Keskimääräiset erot eri tuotantosuuntaa harjoittavien viljelmien välillä ilmenevät yksityiskohtaisesti taulukoissa esitetyistä tuloksista. Niistä mainittakoon yhteenvetona seuraavaa.

Useimmilla kirjanpito viljelmillä on nautakarjatalous maatalouden tärkein tuotannonala. Tämä osittain vaikeuttaakin tuotantosuunnittaista tarkastelua. Nautakarjataloutta harjoittavien viljelmien suhteellinen osuus lisääntyy siirryttäessä maan eteläosista pohjoiseen, kun taas kasvinviljelyn ja varsinkin leipäviljan kohdalla suhde on vastakkainen. Se onkin luonnollista, kun otetaan huomioon eri alueilla vallitsevat tuotantoedellytykset. Nautakarjataloutta ja erityisesti maidontuotantoa harjoitetaan eniten pienemmillä viljelmillä ja vastaavasti kasvinviljely viljelmät ovat pääasiassa keskikokoisia ja suurempia. Tähän vaikuttaa se, että pienviljelmillä on yleensä ihmistyötä suhteellisesti runsaammin käytettävissä. Sikataloustuotanto näyttää sopivan kaiken kokoisille viljelmille. Edelleen on todettava, että mm. siipikarjan tuotantoa, perunan ja juurikasvien viljelyä ei ole voitu tarkastella omina ryhminä joskin niillä on eräissä tapauksissa selvä vaikutus talouden järjestelyyn ja tuloksiin.

Keskimääräinen rehuyksikkösato hehtaaria kohden on yleensä korkein niillä viljelmillä, jotka ovat erikoistuneet sikatalouteen. Näillä rehuviljan, ohran ja kauran, samoinkuin juurikasvien sato tulokset ovat useimmiten korkeimmat. Keskimäärää alhaisemmat rehuyksikkösadot on yleensä saatu nautakarjatuotantoa harjoittavilla. Tässä on kuitenkin huomattava, että mm. ry-satoihin eivät sisälly laitumien sadot.

Maatalousomaisuus hehtaaria kohden on Pohjois-Suomen aluetta lukuunottamatta korkein sikatalouteen erikoistuneilla. Tämä johtuu lähinnä siitä, että talousrakennusten arvo on näillä korkeampi kuin muita tuotantosuuntia edustavissa ryhmissä. Myös maatalousvarastot ovat sikatalouteen erikoistuttaessa suhteellisen korkeat. Erikoisesti maitotalousviljelmien varastojen osalta on huomattava, että varastoihin eivät sisälly omaan käyttöön tarkoitettut heinä-, säilö-rehu- ja juuresvarastot.

Velkaantumisasaste vaihtelee huomattavasti eri tuotantosuosunnissa. Se on sikataloudessa korkein kaikilla alueilla, vaihdellen 20-30 %:n välillä. Tämä johtuu osittain siitä, että näillä on tuotantorakennuksia viime vuosina uudistettu ja koneistettu enemmän kuin muissa ryhmissä ja tätä varten on jouduttu ottamaan velkaa. Suhteellisesti vähiten on velkaa maidontuotantoa harjoittavilla. Esimerkiksi Etelä-Suomessa ja Etelä-Pohjanmaalla keskimääräinen velkaantuminen on näissä ryhmissä alle 15 %.

Maatalouden kokonaistuotto hehtaaria kohden on sikataloudessa korkein vertailtaessa tuotantosuosuntia suuruusluokittain. Muissa tuotantosuosunnissa kokonaistuotto vaihtelee alueittain ja suuruusluokittain.

Maatalouden liikekustannuksen tärkeimmistä eristä todettakoon, että työkustannus yleensä on suurin maidontuotantoon erikoistuttaessa ja pienin kasvinviljelyssä. Kotieläintaloudessa ovat ostorehut suurin kustannuserä. Erityisen suuri se on voimakkaammin sikataloutta harjoitettaessa. Ostolannotemenot riippuvat osaksi eri kasvien viljelylaajuudesta ja ovat useimmiten nautakarjaviljelmillä pienemmät kuin muissa ryhmissä.

Maatalouden taloudellinen tulos pelkästään kannattavuuskertoimen perusteella arvioiden on muodostunut parhaimmaksi sikatalouteen ja leipäviljanviljelyyn erikoistuttaessa. Tietenkin on pidettävä mielessä, että viljan viljelyyn erikoistuneita viljelmiä runsaammin on vain maan eteläosissa. Muilla alueilla on ollut kotieläintaloutta harjoittavien ohella vain ns. sekamuotoisia kasvinviljelyviljelmiä. Maidontuotanto ja siihen liittyvä nautakarjatalous on antanut yleensä kussakin suuruusluokassa heikoimman tuloksen tarkasteltavana vuonna.

Maatalousylijäämä, eli erä, joka on käytettävissä maatalouteen sijoitetun pääoman koroksi ja viljelijäperheen oman työn palkaksi, on muodostunut parhaaksi sikatalousviljelmillä muilla alueilla, paitsi Pohjois-Suomessa. Täällä mainittuun ryhmään on kuulunut vain kuusi kirjanpitolviljelmää. Korostettakoon lisäksi, että niillä viljelmillä, joilla on harjoitettu sikataloutta, on tuotanto muullakin tavoin keskimäärää voimaperäisempää. Kun viljelijäperheen työmäärä on pinta-alayksikköä kohden pienillä viljelmillä suurempi kuin suu-

remmilla, on maatalousylijäämä hehtaaria kohden yleensä korkeampi pienillä viljelmillä. Sen tähden mm. maatalousylijäämän arvoja eri tuotantosuunnissa tulisi vertailla lähinnä samankokoisten kesken. Edelleen on huomattava, että jos maatalousylijäämästä vähennetään verot ja velkain korot, niin tuotantosuuntien väliset erot tasoittuvat.

Tuloksia tarkasteltaessa on muistettava, että ne koskevat vuotta 1971, minkä jälkeen sekä tuotteiden että tarvikkeiden hintatasossa on tapahtunut muutoksia. Lisäksi toistettakoon, että kulloinkin saavutetun tuloksen ei tarvitse johtua pelkästään harjoitetusta tuotantosuunnasta. Siihen ovat vaikuttamassa viljelijän henkilökohtaisten ominaisuuksien lisäksi myös viljelmän tuotantedellytykset ja yleensä tuotannon tehokkuus. Mm. tuotannon rationalisointiaste vaihtelee eri tuotantosuuntien ja viljelmäryhmien välillä huomattavasti. Vaikkakin viljelmien luku eräissä ryhmissä on pieni, niin esitetyt eri tuotantosuuntia kuvaavat tulokset osoittanevat niitä eroja, mitä on olemassa talouden järjestelyssä ja taloudellisessa tuloksessa eri tuotantosuuntien kesken.

Tutkimuksen alussa on esitetty tuloksia eri tuotantosuuntaa harjoittavilta viljelmiltä Etelä-Suomen alueella vuosina 1959, 1968, 1970-72.

